

5068

VINERI 13 APRILIE 2001 · ANUL LI NR. 15

FOAIA românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA



*Cu ocazia Praznicului
Învierii Domnului
și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos
vă adresăm un gînd bun, sănătate, fericire și bucurii.*



CALENDAR ORTODOX

- 16 aprilie, luni – (†) Sfintele Paști; Sf. Mc. Agapia, Irina și Hionia.
17 aprilie, marți – (†) Sfintele Paști; Cuv. Simeon și Acachie, episcopii, Avdela preotul și Adrian.
18 aprilie, miercuri – Cuv. Ioan, ucenicul Sfântului Grigorie Decapolitul; Sf. Mc. Sava Gotul și Cosma episcopul. (Harți)
19 aprilie, joi – Cuv. Ioan de la Lavra Veche; Sf. Pafnutie.
20 aprilie, vineri – Izvorul Tămăduirii; Sf. Teotim, episcopul Tomisului; Cuv. Teodor Trihina; Sf. Ap. Zaheu; Sf. Mc. Atanasie. (Harți)
21 aprilie, sâmbătă – Sf. Sfințit Mc. Ianuarie episcopul; Sf. Mc. Alexandra împărăteasa.
22 aprilie, duminică – Cuv. Teodor Sicheotul; Sf. Ap. Natanael. Duminica a II-a după Paști (a Sf. Ap. Toma).

AGENDĂ

16 aprilie

Sfintele Paști

1921 – s-a născut *Sir Peter Ustinov*, actor, regizor și producător britanic.

17 aprilie

1880 – se înființează Banca Națională a României.

1916 – s-a născut poeta *Magda Isanos*.



18 aprilie

1788 – grecii și macedoromânii din Budapesta hotărâsc ca să se despartă de sîrbi, și să înființeze o *biserică separată*, unde limba liturgică va fi cea greacă. Acest document de înființare este semnat de 125 de familii grecești și macedoromâne.

1946 – s-a născut dirijorul român *Cristian Mandeal*.

19 aprilie

1906 – a murit *Pierre Curie*, fizician și chimist francez, cercetător în domeniul radioactivității. În 1903, împreună cu soția sa, a fost distins cu premiul Nobel pentru fizică.

21 aprilie

1816 – s-a născut *Charlotte Brontë*, romancieră engleză.

1926 – s-a născut regina *Elisabeta a II-a* a Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.

22 aprilie

1850 – s-a născut una din primele poete ale literaturii române *Veronica Micle*.

1897 – moare *Ion Ghica*, reprezentant de frunte al generației de la 1848.

1916 – s-a născut *Sir Yehudi Menuhin*, violonist, dirijor și pedagog britanic de origine americană, elev al lui George Enescu.

1986 – s-a stins din viață, la Chicago, *Mircea Eliade*, scriitor, istoric al religiilor, distinsă personalitate a culturii mondiale.



Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: **Montaj de Paști**
(Foto: Vasile Gurzău)

Trei concursuri cu același termen: 20 aprilie 2001

Acele instituții și organizații ale minorităților, care doresc să obțină bani pentru scoaterea publicațiilor lor, pot înainta concurs atît la Ministerul Patrimoniului Cultural Național, cît și la Fundația Publică pentru Minorități. Ambele concursuri au același termen: 20 aprilie 2001. Mai există și un al treilea concurs, care va sprijini activitățile teatrale ale minorităților.

Pînă la data de 20 aprilie pot fi înaintate concursurile la Fundație pentru subvenționarea publicării manuscriselor deja terminate: creații beletristice, publicații ale cultelor, lucrările prezentate la simpozioanele științifice, material de răspîndire a cunoștințelor despre minorități sau compact disc redactat în acest scop, catalog de artă plastică, calendare, fotoalbum, imprimarea casetelor audio despre tradiția muzicală, sprijinirea editării ziarelor locale sau școlare, redactarea paginilor web pe internet.

Acum un an, românii

au depus 16 concursuri în acest domeniu, 7 proiecte au primit sprijin, obținîndu-se în total 2,18 de milioane de forinți. În anul 2001, suma limitată care poate fi obținută pentru un anumit proiect, de exemplu pentru scoaterea unei cărți, este de cel mult 500 de mii de forinți, în cazul calendarelor 1,2 milioane de forinți. Fundația va sprijini doar scoaterea unui singur calendar pentru o minoritate, iar editorul anuarului 2002 trebuie să obțină recomandarea autogovernării pe țară a minorității respective.

Concursul Ministerului Patrimoniului Cultural Național publicat, la fel, cu scopul sprijinirii publicării cărților minorităților, în special a scrierilor beletristice, a lucrărilor de specialitate și de răspîndire a cunoștințelor despre minorități are același termen: 20 aprilie a.c. Organizațiile civile, ba chiar și Biserica, trebuie să obțină susținerea autogovernării pe țară a minorității, în caz că doresc să aibă șansa de obți-

nere a subvenției Ministerului Cultelor pentru a publica în formă de carte manuscrisul terminat. Ministerul de resort a rezervat în acest an 15 milioane de forinți pentru finanțarea publicării cărților celor 13 minorități din Ungaria. Aprecieria concursurilor se va face pe baza consultării autogovernării pe țară.

Tot pînă pe 20 aprilie pot fi înaintate concursurile la Fundația Publică pentru Minorități și în categoria de sprijinire a activităților teatrale. Pot fi obținuți bani, cel mult 400 de mii de forinți, atît pentru finanțarea trupelor teatrale de amatori ale organizațiilor minorităților, cît și pentru turneele altor teatre. În anul 2000, românii au înaintat un singur concurs în această categorie, obținînd 65 de mii de forinți.

Concursurile de mai sus pot fi înaintate numai pe baza unui formular, atașîndu-se numeroase suplimente. Documentația o puteți obține și de la Redacția Foi românești.

Șt. Frățean

Moștenirea Gojdu ar trebui să preocupe autoritățile române

Partidul România Mare cere autorităților române să se implice de urgență pentru recuperarea moștenirii lui Emanuel Gojdu și să permită Mitropoliei Ardealului, Crișanei și Maramureșului să preia bunurile mobile și imobile ale Fundației – se precizează într-un comuni-

cat al partidului. De asemenea, PRM solicită guvernului român să dispună Ministerului de Externe și celorlalte organisme competente să acționeze rapid pentru a evita înstrăinarea moștenirii Gojdu de către autoritățile de la Budapesta.

(Rador)

Poșta redacției



Dragi prieteni,

Vă felicit sincer pentru „Foaia românească”. În calitate de președinte al Fundației Culturale „La noi acasă”, vă invit la o colaborare Tîrgoviște-Giula, pe linie culturală. Aștept articole, poezii, cronici literare. Mă străduiesc să editez un almanah „Eminescu 2001” și un almanah al românilor de pretutindeni. Aștept și reproduceri ale picturilor din comunitatea românească și, dacă e posibil, să-mi trimiteți și mie, din cînd în cînd, publicația Dvs.

Cu aleasă prețuire,

Mihail I. Vlad

Stimați cititori,

această scrisoare recent ne-a sosit la redacție, dar am decis să fie publicată pentru că – considerăm – ar putea fi interesată de o colaborare culturală orice instituție românească din Ungaria. Cei care doresc să trimită scrieri despre comunitatea noastră pentru almanahul românilor de pretutindeni, pot cere adresa Fundației Culturale „La noi acasă” de la redacția noastră.

Redacția

Romano Prodi consideră că minoritățile constituie o problemă-cheie a Uniunii Europene

Președintele Comisiei Europene susține că problema minorităților este una dintre cele mai importante chestiuni ale Europei unite, deoarece uniunea este comunitatea minorităților. Tocmai de aceea, *Romano Prodi* consideră că unguirii se îngrijesc de minoritățile lor din afara granițelor, dar același entuziasm ar fi de dorit și în cazul minorităților din interiorul țării. Premierul „guvernului” Uniunii Europene (UE) a făcut aceste aprecieri la conferința de presă ținută la Budapesta în urma tratativelor cu *Orbán Viktor*, președintele administrației guvernamentale maghiare, la 5 aprilie 2001. Romano Prodi a arătat că înainte de a încheia tratativele privitoare la aderarea Ungariei nu se poate fixa data intrării țării în UE, dar consideră un fapt important că în 2004 Ungaria va lua deja parte la alegerea deputaților Parlamentului European, unde va trimite 20 de delegați. -va-

Cu ocazia Sfințelor Paști

Vitrină românească la Gerbeaud

În data de 6 aprilie a.c., cu două zile înainte de Duminica Florilor, la Restaurantul-Cofetărie Gerbeaud de pe malul Dunării din centrul Budapestei au fost vernisate expozițiile cu simbolistica specifică Sărbătorilor Pascale. Mai exact, conducerea Restaurantului-Cofetărie Gerbeaud și a Muzeului de Etnografie și Folclor din Budapesta a oferit ambasadelor, centrelor culturale și agențiilor de turism acreditate în capitala Ungariei câte o vitrină a acestei renumite unități de alimentație publică – o adevărată atracție turistică, începând din anul 1858, când a fost construită, și pînă în prezent –, în vederea împodobirii cu elemente specifice Sărbătorilor Pascale din țările respective. La inițiativa Centrului Cultural al României de la Budapesta, alături de vitrina americană, bulgară, cipriotă, columbiană, croată, germană, maghiară, mexicană, poloneză, rusă și tunisiană, s-a reușit să se concretizeze și vitrina românească. Cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe și a Muzeului Satului din București, vitrina de la intrarea

principală în Restaurantul-Cofetărie Gerbeaud din Budapesta a fost împodobită cu un superb coș plin cu 50 de ouă încondeiate, cu două icoane pictate pe lemn, cu două ștergere românești și cu o vază de lut plină cu flori de primăvară. Alături de un fanion cu tricolorul românesc, pe un text în limbile maghiară, engleză și germană – în care au fost punctate câteva obiceiuri românești tradiționale de Sfințele Paști –, este înscris „Hristos a înviat!” Cu ocazia vernisajului – televizat integral de cele mai mari posturi de televiziune din Budapesta –, Anamaria Pop, director la Centrul Cultural al României de la Budapesta a vorbit despre diversitatea și profunzimea obiceiurilor tradiționale la români practicate cu ocazia Paștelui. Realizatorii vitrinelor-expoziții au oferit produse culinare și băuturi specifice Sărbătorilor Pascale. În acest context, drolul de miel și vinul românesc oferit de Centrul Cultural al României de la Budapesta au fost cît se poate de apreciate.

A. Pop

În Sala Mare a Conservatorului din Seghedin

Recital Extraordinar de Jazz Harry Tavitian

Centrul Cultural al României de la Budapesta, în colaborare cu conducerea Filarmonicii de Stat din Seghedin, a organizat în seara zilei de 9 aprilie, în Sala Mare a Conservatorului din orașul de pe Tisa, un Recital Extraordinar de Jazz Harry Tavitian.

Muzica lui Harry Tavitian – despre care în *International Herald Tribune* (19 oct. 1990) se scria că: „...este cel mai mare jazzman român contemporan” – e cît se poate de apreciată în Ungaria, aparițiile sale pe scenele din Budapesta, Sopron, Győr, Szombathely, Giula și Seghedin fiind încununate cu un real succes. Anul trecut, după concertul susținut de marele jazzman din România pe scena Centrului pentru Tineret din Seghedin, spectatorii l-au determinat pur și simplu pe acesta să promită că va reveni cît de curînd în orașul de pe malul Tisei. Acesta este motivul pentru care Filarmonica de Stat din Seghedin a înscris pe programul actualei sale stagii un Recital Extraordinar de Jazz Harry Tavitian, soli-



cînd colaborarea Centrului Cultural al României de la Budapesta pentru concretizarea acestui eveniment cultural. La concertul de marți seara s-au adunat spectatori din rîndul amatorilor de jazz al orașului, umplînd aproape total Sala Mare de Concerte a Conservatorului. Tavitian nici de data aceasta nu i-a înșelat pe susținătorii săi, printre care am putut remarca și fețe cunoscute din viața muzicală a Seghedinului. Concertul a inclus atît piese clasice din repertoriul universal, cît și melodii în special

„tavitienne”. Am audiat un jazz îmbibat cu motive orientale, cu rădăcini în folclorul balcanic. Chiar dacă nu l-ar fi trădat numele și fața, ne-am fi dat seama din primele acorduri că avem de a face cu un interpret venit din lumea tainică a orientului. Arta armianului din Constanța este rezultatul unui pariu uriaș. Motivele muzicii rășăritene au intrat într-un gen de muzică venită din „lumea nouă”. Spectatorii – de la 10 pînă la 80 de ani – din Seghedin au apreciat acest curaj.

A. P. – Șt. C.

„Noi sîntem un teatru de stradă...”

Interviu cu Mihai Mălaimare, directorul Teatrului Masca din București

– Domnule Director, ați ales o formă originală de recrutare a spectatorilor. De ce ieșiți și pe stradă?

– Noi sîntem un teatru de stradă sau, să spun așa, am revendicat acest tip de soluție teatrală. Ne-am găsit publicul în segmentul cel mai defavorizat al populației din România. Jucăm pe maidane, în spații neconvenționale, în cartiere mărghinase. Publicul nostru extrem de numeros în aer liber este în general publicul care în acest deceniu nebun al apropienii ideilor de democrație a sărăcit îngrozitor. Nu mai crede că are dreptul la cultură, uită adesea că are obligația să se adape la acest izvor fermecat, care este cultura. Am ales soluția de a ne duce noi către ei, de a le propune noi o ofertă care nu poate fi refuzată. Năvălim în cartierul lor, ne instalăm sculele și îi anunțăm că în două ceasuri

vom avea un spectacol gratuit. În general avem în jurul nostru cîteva sute, o mie sau o mie și ceva de spectatori.

– Ce trebuie să știm despre spectacolul pus în scenă și la Giula? Care este povestea acestuia?

– Acest spectacol se bazează pe poezia lui Minulescu cu titlul: Acuară. E povestea de dragoste între doi bătrîni, în care am introdus eternul și fascinantul personaj al clovnului. Spectacolul în sine s-a născut dintr-o idee un pic mai

pragmatică. Am dorit să arăt publicului din România că actorii teatrului au ajuns la un bagaj de mijloace de exprimare pe care nu-l mai are o altă companie din țară. Încetul cu încetul s-a structurat și acest story, astfel încît posibilitatea de a demonstra că actorii știu să cînte, să jongleze, să meargă pe catalige, s-a subsumat ideii unui spectacol.

– E greu să concepeți un spectacol, bazîndu-vă numai pe gesturi sau pe mimică?

– Pregătim acum Hamlet fără cuvinte. Nu este simplu. E un pariu uriaș să montezi Hamlet fără nici un cuvînt. Însă sînt convins că vom izbuti, pentru că, de fapt, înaintea limbajului articulat a existat cu valențe fulminante limbajul corporal.

– Ați fost la Giula cel puțin în trei calități: ca director de teatru, ca regizor și ca actor. – Dar știu că sînteți și politician,

iar în Ungaria există o vorbă: că politicienii n-au simțul umorului. Cred că de această dată ați demonstrat contrariul.

– E timpul să se schimbe ceva și în peisajul politic. Politica se poate face și cu umor și relaxare, pentru că în felul acesta vom evita jignirile, atitudinile ireverențioase, atitudinile definitive. În politică nimic nu este definitiv, totul se poate schimba. În fiecare ideologie de partid există un firșor care trece pe la toate. Cu toții ne iubim țara, cu toții dorim binele ei... Apoi dacă dorim într-adevăr asta, cum să facem mai bine decît prin intermediul zîmbetului. Risul îi face pe oameni mai buni, mai sinceri și mai dispuși să dialogheze.

Șt. Crâsta

(Despre spectacolul de la Giula al Teatrului Masca puteți citi în pagina a 16-a)



Cu toate că a avut un program aglomerat,

Şeful diplomaţiei române a purtat tratative timp de o oră şi jumătate cu românii din Ungaria

După două amânări de termen, la 4 aprilie a sosit la Budapesta **Mircea Geoană**, ministrul de externe al României. După tratativele purtate în timpul zilei cu omologul său **Martonyi János**, cu prim-ministrul **Orbán Viktor**, cu preşedintele Partidului Socialist Ungar **Kovács László** şi cu alte oficialităţi din Ungaria, în programul şefului diplomaţiei române a rămas un spaţiu considerabil rezervat problemelor comunităţii româneşti din Ungaria. De la ora 17.00 **Mircea Geoană** a vizitat Capela Ortodoxă Română, care se află în fostul complex Gojdu din Budapesta. Aici, prin experienţe proprii, s-a putut convinge despre starea deplorabilă în care se află imobilul capelei. De la parohul vicar **Marius Maghiaru** şi de la **Prea Sfinţitul Episcop Sofronie** a primit informaţiile, că o eventuală renovare totală a clădirii ar necesita cam 180 de milioane de forinţi. Ministrul român şi-a exprimat disponibilitatea de a contribui şi cu fonduri de stat la refacerea prestigiosului locaş de cult şi cultură, dar a menţionat că aceasta va fi posibilă doar prin colaborarea celor două state şi prin implicarea unor sponsori privaţi, urmînd exemplul Universităţii „Vasile Goldiş” de la Arad, care a dăruit deja în acest scop 3.000 de dolari. După recepţia oferită de Ambasada României de la Budapesta, **Mircea Geoană** s-a întîlnit cu reprezentanţii comunităţii româneşti din Ungaria. Misiunea diplomatică din Budapesta a ţinut să invite la tratative nu numai reprezentanţii Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria, ci şi a Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria, a Episcopiei Ortodoxe Române de la Giula, precum şi intelectuali independenţi.

La începutul discuţiilor mai libere, în introducerea sa, Excelenţa Sa ambasadorul **Petru Cordoş** a menţionat că mica insulă românească din Ungaria se află după o asimilare alertă, care nu a fost neapărat una forţată, dar care, oricum, a provocat serioase daune comunităţii. În acelaşi timp, românii de aici se află într-un proces de reafirmare naţională.

Şeful diplomaţiei române a amintit că înaintaşii lui în mai multe rînduri au sosit în mijlocul românilor din Ungaria cu informaţii deficitare şi cu promisiuni gratuite, care, în bună parte, mai tîrziu, n-au fost respec-



Traian Cresta face un raport către Mircea Geoană despre situaţia actuală a comunităţii noastre

tate. „Nu vă promit marea şi sarea” – a spus **Mircea Geoană**, accentuînd că doreşte să abandoneze linia de pînă acum şi să traseze o nouă cale pragmatică, cu mai puţine promisiuni şi mai multe lucruri concrete, poate mai mărunte, dar mai realizabile. Ministrul de externe s-a arătat îngrijorat de riscul de dispariţie a prezenţei româneşti în Ungaria. Ministrul i-a informat pe cei prezenţi că la întîlnirile cu **Orbán Viktor**, **Martonyi János** şi **Kovács László** a ridicat problema capelei româneşti, a modului alegerii şi funcţionării sistemului de autogovernare şi lipsa reprezentanţei româneşti în parlamentul de la Budapesta. **Mircea Geoană** a mai amintit oficialităţilor maghiare că în şcolile româneşti din Ungaria limba maternă nu este folosită în mod suficient unei educaţii în spirit naţional.

La rîndul său, **Traian Cresta**, preşedintele Autogovernării pe Țară a făcut o scurtă prezentare referitoare la datele statistice (numărul, aşezarea geografică, autogovernări) ale românilor din Ungaria.

În numele Uniunii Culturale, **Tiberiu Boca** a apreciat că există două curente care îşi propun salvarea minorităţii noastre pe două căi diferite. Unul consideră drept bună calea politică, iar celălalt optează pentru calea culturală. În răspunsul său, ministrul român a menţionat că ar fi o greşeală să se despartă culturalul de

politică sau de Biserică. Aceste sînt căi care, în mod normal, ar trebui să ducă spre acelaşi ţel. În acelaşi timp **Mircea Geoană** a apreciat că ar prefera dacă statul maghiar ar fi mai atent la activităţile culturale.

Din rîndul independenţilor, **Alexandru Ardelean** s-a arătat sceptic în privinţa modificării Legii pentru Minorităţi şi a reprezentării în Parlament, afirmîndu-şi convingerea că în acest ciclu electoral nu se va mai rezolva nimic în acest sens. Ambasadorul în pensie a mai accentuat necesitatea instituţionalizării raporturilor noastre cu România, solicitînd un interes sporit din partea ţării-mamă, deoarece indiferenţa ei încurajează nepăsarea oficialităţilor maghiare.

Episcopul **Sofronie** a apreciat că ne aflăm într-o criză de identitate, pe care încercăm s-o tratăm pe măsura posibilităţilor. Se pot remarca cîteva progrese organizatorice, şcoala face paşi mărunţi, dar cea mai mare problemă o constituie că în familie se pierde identitatea. Întîistătorul eparhiei din Ungaria a mai adăugat că Biserica a evitat să dea sfaturi la recensămînt, ca să nu provoace o criză de conştiinţă în sufletul credincioşilor. Referindu-se la neînţelegerile din sînul comunităţii, episcopul **Sofronie** a învinuit presa că „spală rufe murdare” în public, în loc să caute rezolvarea în „familie”. Românii din Ungaria sînt dezbinaţi, dar nu sînt nişte oameni imposibili, dovedea este că şi la această întîlnire au fost capabili să stea la aceeaşi masă. „Vă rog să ne ajutaţi să ne împăcăm. Noi nu sîntem diasporă, românii de aici sînt băştinaşii acestor meleaguri” – şi-a

încheiat cuvîntul episcopul de la Giula.

Dr. Gheorghe Petruşan, şeful catedrei de limbă română de la Universitatea din Seghedin a remarcat că, în opinia sa, mărul discordiei este chiar Legea pentru Minorităţi, pentru că aceasta este o haină care nu se potriveşte comunităţii noastre, dezavantajează activităţile culturale şi pune accentul pe o reprezentanţă politică lipsită de conţinut esenţial. Vicarul budapestan **Marius Maghiaru** a adăugat la cele văzute în capela din complexul Gojdu că, din păcate, şi cîteva dintre celelalte biserici din ţară se află într-o stare asemănătoare. Iar în legătură cu o eventuală vizită a primarului clujean **Gheorghe Funar** în Ungaria a menţionat că nu se bucură de acest proiect, considerîndu-l un nou joc politic, în care românii din Ungaria urmează să fie folosiţi ca unealtă.

Ştefan Frăţescu, director la Oficiului Minorităţilor Naţionale şi Etnice din Ungaria a fost de părere că ar fi important să se realizeze lucruri concrete, dar noi deocamdată sîntem timizi şi reţinuţi cînd trebuie să cerem orice sprijin material. A apreciat drept pată de ruşine renovarea cupolei Monumentului Gojdu din Budapesta, care de 5 ani zace într-un depozit din Oradea.

Redactorul şef al Foii româneşti, **Eva Iova**, şi-a exprimat mulţumirile faţă de statul român, care de cîteva ani

contribuie la funcţionarea Editurii NOI asigurînd considerabile cantităţi de hîrtie şi a mai remarcat că românii ar avea rolul să ne trezească mîndria faţă de valorile româneşti.

În răspunsul său, **Mircea Geoană** şi-a exprimat bucuria pentru că – cel puţin pe moment – s-a rezolvat problema presei scrise şi a promis un tratament mai pragmatic în rezolvarea problemelor acestei mici comunităţi. Înaltul diplomat s-a arătat deosebit de satisfăcut că s-a ajuns la un numitor comun cu oficialităţile din Ungaria în chestiunea reabilitării liniei feroviare între oraşele Seghedin şi Timişoara, care ar traversa şi lugoslavia, contribuind la desăvîrşirea colaborării transfrontaliere în Euroregiunea Dunăre-Criş-Mureş-Tisa. Revenind la problemele românilor din Ungaria, ministrul român de externe ar prefera să se rezolve într-un an măcar 10–15 lucruri mărunte, dar concrete. Pentru a sublinia seriozitatea intenţiilor sale, **Mircea Geoană** a invitat delegaţia românilor din Ungaria, ca în viitorul apropiat să facă o vizită la Guvernul României şi a promis intervenţia sa personală pentru realizarea unor tratative cu preşedintele ţării **Ion Iliescu** şi cu premierul **Adrian Năstase**. Tratativele desfăşurate în ton mai mult amical decît oficial, au durat o oră şi jumătate (în loc de cele 30–40 de minute planificate).

Ştefan Crăsta

Németh Zsolt despre convorbirile cu Mircea Geoană şi asimilaţia românilor din Ungaria

Externele Ungariei consideră un lucru normal ca şeful diplomaţiei române să adreseze părţii maghiare întrebări referitoare la problemele românilor din această ţară, deoarece şi Budapesta se interesează cu regularitate de soarta ungarilor din România. Afirmatia îi aparţine lui **Németh Zsolt**, secretar de stat la Ministerul de Externe de la Budapesta care, la solicitarea ziariştilor, a apreciat tratativele cu **Mircea Geoană**, ministrul de externe al României. Diplomatul maghiar a comentat şi poziţia externelor din Bucureşti, care ar fi susţinut că maghiarii din România se bucură de drepturi la standardele europene, pînă cînd românii din Ungaria sînt osîndiţi la o asimilare tot mai puternică. „Considerăm că asimilaţia românilor din Ungaria nu poate fi motivată cu politica statului maghiar, care se îndreaptă tocmai împotriva asimilării. Situaţia maghiarilor din România este departe de a putea fi considerată conformă practicii europene. Pînă cînd nu se vor realiza pretenţiile formulate de UDMR şi de Guvernul Ungariei privitoare la drepturile minorităţilor, nu putem considera rezolvată situaţia maghiarilor din România” – a declarat secretarul de stat al externelor din Budapesta.

-iova-

Spicuiuri din presa română și maghiară despre vizita ministrului Mircea Geoană

Mulți ani au trebuit să treacă pînă cînd ziarele din București să pomenească în titlul articolelor comunitatea românească din Ungaria. După recenta vizită a ministrului român de externe Mircea Geoană la Budapesta, două cotidiane românești au pus în titlu: „Geoană militează pentru drepturile românilor din Ungaria” (Cotidianul) și „Geoană cere drepturi pentru minoritatea română din Ungaria” (Evenimentul zilei). Pînă cînd presa maghiară nu dă aproape nici o informație despre faptul că Mircea Geoană s-a întîlnit, cu ocazia primei sale vizite la Budapesta, și cu reprezentanții românilor din Ungaria, ziariștii români s-au străduit să informeze și despre starea actuală a comunității noastre.

„Mircea Geoană a cerut și o »folosire mai abundentă« a limbii române în școlile și liceele (liceul – n.n.) din Ungaria pentru »a permite comunității române din Ungaria, aflată în continuă descreștere, să-și continue existența.«”

(Ziua, 5 aprilie 2001)

„Șeful diplomației române, Mircea Geoană, i-a propus miercuri, la Budapesta, premierului ungar Viktor Orbán ca pe viitor să se compenseze relația asimetrică dintre cele două țări, astfel încît românii din Ungaria să beneficieze de aceleași drepturi ca acelea de care se

bucură maghiarii din România. Șeful diplomației române a reușit astfel să schimbe accentul dialogului asupra relațiilor româno-ungare de pe drepturile maghiarilor din România pe cel al drepturilor românilor din Ungaria.”

(Cotidianul, 6 aprilie 2001)

„Documentele de prezentare a relațiilor româno-ungare făcute de către MAE român subliniază marile diferențe care există între minoritatea ungară din România și cea românească din Ungaria. Astfel, în timp ce »în România există o minoritate etnică maghiară care be-

neficiează de drepturi în conformitate cu standarde avansate europene și de sprijin guvernamental pentru menținerea tradițiilor«, după cum arată documentele cu pricina, »în Ungaria există o minoritate românească în puternic declin, procesul de asimilare și pierdere a identității fiind accentuat în ultima perioadă.«”

(Evenimentul zilei, 5 aprilie 2001)

„Aceasta (minoritatea română din Ungaria – n.n.) constituie un capitol al relațiilor bilaterale, căreia îi acordăm o atenție deosebită și continuă. Dorim să reprezentăm și să sprijinim interesele comunității române din Ungaria – mai ales în ceea ce privește păstrarea identității românești și a moștenirii spirituale.”

(Interviu acordat de M. Geoană pentru Magyar Hírlap, 4 aprilie 2001)

„Am ridicat, în principal, problemele legate de participarea reprezentanților comunității românești în Parlamentul Ungariei, probleme legate de modul de alegere a autorităților, probleme legate de

utilizarea limbii române în școlile din Ungaria, acolo unde există comunitate românească și, bineînțeles, cîteva chestiuni legate de problema de restituție, există o problemă încă nerezolvată, a Fundației Gojdu. Bineînțeles, am dori ca și Biserica Ortodoxă Română din Ungaria (în principal Capela ortodoxă din Budapesta) să poată beneficia de un sprijin din partea autorităților maghiare pentru lucrări de restaurare.”

(Interviu acordat de M. Geoană pentru Radio România Actualități, 4 aprilie 2001)

„Mircea Geoană nu a uitat să menționeze problema învățămîntului în limba română din Ungaria. La nivel școlar și gimnazial, limba română ar trebui utilizată mult mai larg – a opinat șeful diplomației române, adăugînd că minoritatea română din Ungaria ar putea reprezenta a doua verigă de legătură între cele două țări.”

(Radio Kossuth, Budapesta, 6 aprilie 2001)

Indiferent cîte organe de presă ar avea românii din Ungaria, atît timp cît hîrtuilele interne vor avea drept măr al discordiei subvenția acordată de statul maghiar pentru apariția gazetei și cît timp VIP-unile comunității vor continua acest scander steril pentru o putere iluzorie, publicul cititor, plictisit, va renunța să mai asiste la niște fenomene care, de la un punct, nu-l privesc. Și pericolul cel mai mare care anihilează practic orice rol al unui ziar, este dispariția legăturii cu cititorul și apariția sindromului *noi scriem, noi publicăm, noi citim*. Pentru cel care lucrează cu trup și suflet la o cauză esențială, folosind instrumentele industriei informaționale, nu e decepție mai mare decît cea încercată atunci cînd bagă de seamă că oamenii cărora li se adresează **nu au nici o părere, nu-i interesează nimic...** Însă și mai tragic e atunci cînd gazetarul (sau reporterul, sau redactorul, sau scriitorul) nu vrea sau nu e capabil să observe că e neinteresant, că nu are talent, că nu spune nimic; cuvintele lui nu zidesc, scrisul lui nu e un *joc al ideilor*, meseria lui nu e o vocație. Nu acel ziar asigură salvarea culturală și progresul spiritual al unui (crîmpei de) popor, care-i *laudă neroziile*, ci acela care-i *arată greșelile*! Pornind de la această înțelepciune populară, cu îndemnul de a-l răsfoi pe mereu actualul Anton Pann, să facem o incursiune în limbajul și stilul gazetei noastre românești. Nu pentru a realiza un inventar al greșelilor de limbă, ci pentru a dovedi că o etnie care nu-și (mai) vorbește limba, nu are acces la cultura poporului său și, implicit, nu are acces la existență. Replicile: „așa scriem, așa vorbim pentru că ai noștri numai așa înțeleg, nu abordăm anumite subiecte fiindcă pe ai noștri nu îi interesează, pentru noi e bine și

Gînd și cuvînt

așa, la noi sînt lucruri pe care nu se cuvine să la scrii, cine vrea să cunoască și despre alte lucruri, să citească presa maghiară...” sînt total lipsite de profesionalism. Mai mult, seamănă cu o sinucidere, căci gazetarul care își desconsideră cititorii va isprăvi prin a fi el însuși disprețuit. Să privim – numai la suprafață și numai din perspectiva limbii – numărul 14 al *Foii românești*. Cea mai mare pagubă o face printre cultura vorbelor românești, roiriile de lăcuste ale gînditului în limba maghiară, adică *tűkőrfordítás* = calcul lingvistic. Nu poți scrie pe românește, dacă gîndești în limba maghiară. E la fel de comică și situația inversă, pe care am simțit-o pe propria-mi piele deseori. Dacă cineva vrea să fie scriitor sau ziarist într-o anumită limbă, prima datorie nu este aceea de a scrie, ci aceea de a citi în limba respectivă. De a citi mult, neobosit, opere vechi și opere noi, beletristică și tehnică, publicistică și poezie, lucrări de economie și politică, reviste de modă și cărți pentru copii. Și abia cînd *simte* limba poate să se apuce de scris. Revenind la calcul lingvistic, în numărul trecut al *Foii* întîlnim construcția „săptămînalul a sîngerat”, care e clar o copie după *elvézett*. Însă în românește formularea e bizară, practic nu se înțelege ideea de bază, care ar putea fi formulată astfel: *săptămînalul a dispărut, a ieșit din scenă, i s-au gătat zilele, i-au intrat zilele-n sac, și-a dat duhul, și-a dat obștescul sfîrșit, a dat ortu’ popii, a fost ucis, a fost anihilat, și-a sistat apariția, s-a retras, și-a încheiat efemera existență, n-a rezistat*. În alt loc, o nouă construcție străină de limba română: „argumentele... n-au

emoționat majoritatea membrilor Comisiei”. E din nou transparent modul de a gîndi al autorului, care traduce din ungurește, fără să se adapteze logicii și stilului limbii române. Iată cum ar arăta construcția în românește: *Majoritatea membrilor Comisiei a rămas nepăsătoare, impasibilă, rece, indiferentă la argumente...* sau *Argumentele nu i-au convins pe cei din Comisie...* ori *Cei din Comisie n-au reacționat la argumente...*

Un alt caz tipic de traducere *cuvînt cu cuvînt* este *adjectivizarea forțată*, adică schimbarea valorii gramaticale a unui cuvînt în adjectiv, după modelul limbii maghiare, și atunci cînd în românește transformarea nu e potrivită, deoarece poate da naștere la confuzii. Astfel, *cheltuielile bugetare înseamnă cheltuieli din buget, concepția redacțională poate fi concepția redacției sau concepția de redactare*, iar formularea *cheltuielile financiare* e suspectă de pleonasm. Severa regulă de ortografie maghiară, conform căreia înainte de *hogy* e obligatorie virgula, în limba română nu are putere, automatismul virgulei în fața lui *că* e o dovadă certă că cineva gîndește ungurește și scrie românește. Tot legat de automatismele ortografice impuse de maghiară menționăm și faptul că în cazul unei enumerări, după semnul *două punte* (:), în românește începem cu literă mică, deci nu „...de ex.: Cele două săptămînale să fuzioneze...”, ca să nu mai vorbim de faptul că prescurtările într-un text publicistic sînt o dovadă de impolitețe pentru cititor. Neglijența dovedește și următoarea *tautologie*, căci e greu de crezut că autorul și-a recitat textul, și totuși a rămas acolo: „imagini

mult mai reale despre realitate”. Pe de altă parte, nu numai logic, dar și gramatical, adjectivul *real* nu are grade de comparație, căci nimic nu poate fi mai adevărat sau mai puțin adevărat decît este de fapt!

Nu pot să închei fără să amintesc problema dureroasă a acordului, marea capcană pe care limba română o întinde vorbitorilor și scriitorilor săi. Că nu e ușor să te aperi, o dovedește din nou o „perlă” din acest fatal număr 14: „organizațiilor locale li s-au propus o subvenție” (Corect: *li s-a propus o subvenție*.)

În concluzie, îndemnul lui Heliade Rădulescu, „Scrieți băieți, numai scrieți!”, nu mai e actual pentru limba română. Românii din Ungaria au ca limbă maternă un grai minunat, fără pereche, o valoroasă marcă a culturii lor, pe care au datoria să îl protejeze cu toate mijloacele. Acest grai însă, nu s-a dezvoltat suficient, de exemplu nu are scriere. De aceea, pentru a rezista asimilării, pentru a pretinde și în următorul secol subvenții de la bugetul de stat, românii din Ungaria sînt nevoiți să folosească în presa lor limba română actuală. Astfel, după școală, presa devine instrumentul de menținere a identității, de formare și de modelare a unui anumit gust pentru limba și cultura românească. Dar nu-și poate asuma acest rol decît dacă are prestigiul necesar, iar prestigiul înseamnă în primul rînd un anumit nivel. Multe trebuie să fie în ordine cu un ziar, dar în primul rînd acesta trebuie să strălucească prin limba în care e scris. În ciuda criticii intenționate, și sper, constructive, adresată numărului 14, *Foia românească* pare a fi pe drumul cel bun!

Lasă să vedem

Matei 27:49



Există o indiferență, o insensibilitate și o invincibilă nepăsare față de suferință.

O mare mulțime de oameni au asistat la crucificarea de pe Golgota. Au auzit strigătele de durere ale celor răstigniți atunci când mâinile și picioarele le-au

fost străpunse de cuie. Ar fi trebuit să știe măcar despre unul dintre cei trei crucificați în Vinerea Mare că era cel mai bun om. Altfel nu s-ar fi rugat pentru călăii Săi și nici nu s-ar fi gândit să întoarcă la Dumnezeu pe un tâlhar, în timp ce El însuși trecea prin suferințe de

nespus. Acum, deznădăjduit parcă Isus strigă: „Dumnezeu Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?”

Și care a fost reacția mulțimii? Își spuneau unul celuilalt: „Lasă, să vedem...” Nu le trecea prin cap să-l ușureze suferințele dându-l măcar un strop de apă sau un cuvânt de milă. „Lasă, să vedem dacă va veni Ilie să-l scape.”

Ilie nu este doar numele unui profet din vechime. El este și o scurtă propoziție care înseamnă „Iehova este Dumnezeu meu”. În acest sens fiecare poate fi un Ilie. În acest sens a spus Domnul că Ioan Botezătorul era un Ilie. Fiecare dintre noi trebuie să-L aibă pe Iehova ca Dumnezeu al său. Dacă mila lui Dumnezeu-Iehova este stăpânul vieții noastre, atunci nu vom rămâne nicicând pasivi în fața suferințelor celor nevinovați.

Atitudinea „Lasă, să vedem” este caracteristică pentru cei care nu-L au pe Dumnezeu. Oameni ca aceștia asistă la răstignirea de pe Golgota fără să fie mișcați. Astfel de oameni nu vor fi tulburați nici de mesajul suferințelor de azi. Ei sunt osândiți. Nu le pasă de micii frați ai lui Isus aflați în închisori sau flămânzi. Pe acești oameni îi lăsăm să-l judece Dumnezeu.

Multă nepăsare și inerție trebuie învinsă chiar și printre cei aleși. Nu rămâne nepăsător atunci când este nevoie de tine. Dacă poți, ajută. Richard Wurmbrand



Programul de duminică al bisericilor baptiste

Cenadul Unguresc
ora 9.30 și 14.00 – serviciu divin

Chitighaz
ora 9.00 – oră de rugăciune
ora 10.00 și 15.00 – serviciu divin

Micherechi
ora 9.00 – oră de rugăciune
ora 10.00 și 17.00 – serviciu divin

Isus te iubește

La olimpiada din 1992, un alergător care se antrena-se timp de ani de zile se număra printre favoriții pentru medalia de aur. Cu ochii ațintiți la linia de sosire, Eric Redmond a căzut cu fața la pământ, suferind o ruptură de tendon la unul dintre genunchi. Fără a mai avea nici o șansă de a câștiga, el s-a luptat să se ridice pe picioare și a început să șchiopăteze spre linia de sosire. Știa că în nici un caz nu mai poate fi vorba adespre aur, dar Eric Redmond dorea să treacă linia de sosire, indiferent cum.

Dintr-o dată, un bărbat – tatăl lui –, a sărit din tribune, alergând spre Eric. Milioane de oameni priveau la ce se întâmpla și era de parcă acest tată ar fi spus: „Fiule, te poți opri. Nu trebuie să continui”. Eric nu a făcut decât să dea din cap. Când l-a luat pe fiul său pe după umeri, tatăl lui Eric l-a transmis lui și întregii lumi următorul mesaj: „Ei bine, atunci hai să mergem! Am început împreună, vom încheia cursa tot împreună.”

Și, într-adevăr, au încheiat cursa împreună. Nu au luat medalia de aur, dar gloria medaliilor pălește. În schimb, dragostea acestui tată va străluci pentru totdeauna în ochii fiului său și a tuturor celor care i-au privit în acea zi.

Eric a avut un mare avantaj: tatăl lui a fost acolo, cu el, încurajându-l și iubindu-l. De-a lungul anilor de antrenament, tatăl lui a fost prezent la fiecare cursă, susținându-l. Acest tată a crezut în fiul său și dorea ca visul lui să devină realitate. El a început și a terminat cursa alături de fiul său. Cu o mare probabilitate am putea spune că Eric nu ar fi reușit să șchiopăteze de unul singur până dincolo de linia de sosire.

Și noi am ajuns să credem în dragostea necondiționată, sigură și fără sfârșit a lui Dumnezeu și să ne bazăm pe ea. Dumnezeu este alături de noi, indiferent dacă alergăm, șchiopătam sau suntem căzuți la pământ...

Noi credem că El și-a trimis Fiul, omul numit Isus, pe pământ pentru a mântui și vindeca pe oricine vrea să-L lase să intre la el. Isus a fost trimis pentru a ne arăta cum este Dumnezeu, Tatăl Său, pentru că Domnul Isus este imaginea fidelă a lui Dumnezeu. Dumnezeu L-a trimis pentru a ne arăta întreaga măsură a dragostei și a grijii Sale.

Domnul Isus a plătit cu sângele Său sfânt răscumpărarea noastră din robia păcatului. Datorită faptului că a suferit în locul nostru, El e Mântuitorul care dă ieratarea păcatelor în dar și izbăvirea de orice patimi. Jertfa Sa oglindește cel mai bine măsura dragostei lui Dumnezeu, față de noi oamenii.

Vestea mântuirii în dar, a spălării păcatelor e cea mai bună veste de care are nevoie omenirea. Odată renumitul poet englez Alfred Tennyson, fiind la țară, a întâlnit o femeie bătrână și a întrebat-o ce veste noi mai sunt prin sat. Ea a răspuns: „Eu, domnule Tennyson, știu doar o singură noutate că Domnul Isus a murit pentru toți oamenii. Atunci distinsul bărbat a zis: „Aceasta e o veste veche, e o veste bună și totdeauna e nouă.”

Cristos Domnul este singurul Mântuitor. Toți cei care și-au recunoscut starea de păcătoșenie și au dorit mântuirea, au venit la Cristos Domnul și prin credință au primit spălarea de păcate și har după har.

De aceea, cine îl urmează, îl slujește și îl slăvește pe Domnul Isus se bucură zi de zi de dragostea, grija și bunătața Tatălui care se înnoiește față de noi în fiecare dimineață. Viața ta are valoare și scop, indiferent cât de departe ai rătăcit pe cale. Domnul Isus te iubește suficient de mult pentru a „coborâ din tribună” și a fi lângă tine pentru a te ajuta. El te iubește și vrea să fie cu tine până când vei trece linia de sosire.

Mă rog ca sărbătoarea Învierii Domnului Isus Cristos să aducă în viețile noastre bucurie și o nouă perspectivă plină de nădejde asupra vieții, așa cum Sfânta Scriptură ne promite.

Pastor Daniel Burtic

Pagină realizată de Nicoleta Burtic

Cinstiților preoți, cuvioșilor monahi și dreptmăritorilor creștini ai Eparhiei noastre, har, cerească binecuvântare și pace sfântă de la Părințele luminilor și de la Domnul și Stăpânul nostru Iisus Hristos.

HRISTOS A ÎNVIAT!

Iubiți frați și surori întru Domnul,

Încă din seara Cinei celei de Taină, Fiul lui Dumnezeu Se ruga Părintelui Său pentru toți cei care vor crede în El, în urma cuvântului, a predicii ucenicilor Săi¹, „ca toți să fie una” pentru „ca lumea să creadă”². Și-a vărsat sângele pentru lumea întreagă, urmând ca, prin unitatea de credință a celor ce-L vor mărturisi ca Domn și Mântuitor, omenirea toată să creadă că El este Omul cel Nou, Noul Adam, „Începătorul vieții”, „Întâi-Născut din morți”, „Începătorul tuturor în toate”³.

Suntem acum la aproape două mii de ani distanță de clipele morții și învierii Fiului Omului și iată-ne aflați și pe noi în jurul pâinii și paharului vestindu-l, împreună, moartea și mărturisindu-l învierea⁴. Și, cu toate că suntem împreună pe fața întregului pământ și săvârșim aceste Sfinte Taine (dimpună cu Duhul Sfânt) în felurite limbi, formăm – totuși – o singură și uriașă familie.

Familia aceasta a noastră, a creștinilor care credem în mărturisim că Fiul lui Dumnezeu S-a făcut Fiul Omului și S-a răstignit „pentru a noastră mântuire” nu o întâlnim numai în ceea ce astăzi, pe fața întregului pământ, se numește Biserica Ortodoxă. Ci ea îi cuprinde pe toți cei ce, de-a lungul veacurilor și în multe locuri, au crezut și au propovăduit același Crez. Familia noastră îl are pe Domnul în frunte, pe Maica Sa Prea Curată ca mamă iubitoare a întregului neam omenesc și-i adună în sine pe Sfinții Apostoli, pe Sfinții Martiri, pe Învățătorii Bisericii, pe Dascălii Pocăinței, pe toate generațiile de oameni care s-au botezat „în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh”⁵ și care s-au silit să păzească toate cele poruncite de Domnul⁶.

Binecuvântați fii și fiice în Hristos Iisus,

În lumea aceasta în care ne mișcăm și încercăm, după măsura credinței și a dragostei fiecăruia, să aducem mărturie despre adevărul nostru de credință, putem vedea cu ușurință că sistemul de valori nu este întotdeauna același cu cel pe care Biserica

noastră, această mare Familie creștină, ni-l așează dinaintea noastră, ni-l așează dinaintea noastră.

Nu de puține ori asistăm neputincioși la destrămarea societăților tradiționale, întemeiate pe familie, chiar dacă nu întotdeauna este vorba despre familia creștină. Mai mult, valori pe care strămoșii noștri – și nu mă gândesc aici numai la cei ai neamului din care noi am ieșit – le-au ținut la mare cinste, ajung acum să fie răsturnate, pentru a se așeza în locul lor altele, noi, pe care, de cele mai multe ori, nici nu le înțelegem, dar nici nu le putem privi „cu ochi buni”. Nu cred că greșesc spunând că suntem astăzi martorii unei adevărate crize a sistemului nostru, creștin, de valori. Și socotesc că cea mai afectată, cea mai atinsă de această cumplită boală este familia.

Este adevărat că de multe ori am fost martorii tăcuți ai împrăstierii lumii, ai fragmentării ei, ai dezbinărilor de tot felul. Și lucrul acesta a făcut ca nepăsarea, indiferența să se generalizeze în lume. Iar în tot acest răstimp, în comunitățile noastre, ne-am văzut liniștiți de propria noastră mântuire, ignorând, neștiind s-au prefăcându-ne că nu știm ce se întâmplă în afara micului nostru confort spiritual asigurat de bisericile clădite de înaintașii noștri și de întregul șir de tradiții pe care le-am moștenit din moși-strămoși și pe care bunicile noastre au avut grijă să le transmită mai departe.

În vremea aceasta, răul din lume a crescut, s-a înmulțit pe nemăsură și neabnuite căi (să ne gândim doar la televiziune și internet) și a început să infecteze și sufletele și, bineînțeles, și trupurile oamenilor, chiar și ale noastre, ale celor ce facem parte, cel puțin cu numele, din marea Familie care este Biserica.

Iată cum am fost puși la încercare, pentru ca Domnul să ne ceară, știut fiind că El nu primește pe cei căldicei, ci-i varsă din gura Lui⁷. Iar noi ce facem? Stăm, de cele mai multe ori, închiși în carapacea, în camera sufletului nostru, prea puțin atenți la nevoile, la suferințele, la căderile se-

menilor noștri, cărora noi avem datoria să le mărturisim credința noastră, să le arătăm dragostea noastră, iubirea sfântă dintre noi, pentru ca ei, frații și surorile noastre aflați pe drumul pierzării, crezând, să se întoarcă la Domnul și Ziditorul nostru și al lor și, astfel, să intre în marea Familie ce străbate secolele și care este Biserica, Trupul lui Hristos, Corabia de salvare a tuturor naufragiaților din apele tulburi ale păcatului, întelepte de nepăsarea noastră, a tuturor.

Dreptmăritorii creștini și creștine,

Primul semn de boală al lumii în care trăim – așa numita lume postmodernă, lumea ce se dezlanțuie și se zbenguie în voie după ce toate sau aproape toate revoluțiile posibile au triumfat și au eșuat – primul simptom al suferinței este acela din familie. Familia este cea care suferă și pătmește. În primul rând apare o răceală, o nepăsare a tuturor față de toți. Apoi vine clipa când fiecare își duce propria sa viață, ruptă de a celorlalți. Devine autonom, adică își face propriile legi, după care se ghidează, pe care le respectă sau nu. În cele din urmă ajunge independent: nu mai atârână de nimeni și de nimic, nici măcar de Dumnezeu.

Sunt tot mai rare familiile neatinse de această boală. Iar cele care sunt, într-adevăr, modele, pe drept cuvânt „biserici domestice”, mici nuclee ale Marii Biserici, se tem tot mai mult să aducă mărturia iubirii creștine într-o lume care crede tot mai puțin.

Și totuși, la început de nou mileniu, gândindu-ne la cele ce le avem de împlinit, nu putem să nu recunoaștem că bălălia cea mare cu forțele întunerului aici trebuie purtată: în biserica de acasă, în propria familie, unde suntem chemați cu toții să trăim, în toată plinătatea ei, credința moștenită de la strămoși în moartea și învierea lui Iisus, Fiul Omului, Pruncul Fecioarei, Unul-Născut Fiul lui Dumnezeu, venit în lume spre mântuirea tuturor.

Dacă vom continua să le dăm copiilor pildă de viață trăită după bunul-plac al fiecăruia, dacă-i vom lăsa pe alții să-i crească în locul nostru, dacă nu-i vom deprinde de mici drumul Bisericii și al rugăciunii, al căutării lui Dumnezeu, precum și al omeniei, al respectului față de toți și de toate cele făcute de Domnul, dacă-i vom lăsa în „voia întâmplării”, pradă curselor de tot felul, spre a fi înghițiți de monștrii ce pândesc din toate rețelele și la toate răspântiile, s-ar putea ca-ntr-o bună zi să fim cu toții „vărsați” afară, iar dacă încăpățănarea noastră va merge mai departe, vom avea surpriza de a nu mai auzi și a nu mai primi nimic, din pricina nepăsării noastre...

„Cine nu vă va primi pe voi, nici nu va asculta cuvintele voastre, ieșind din casa sau din cetatea aceea, scuturați praful de pe picioarele voastre”⁸.

Să ne trezim, frați și surori, fii și fiice, părinți și mame, până ce nu e prea târziu, până mai avem pe Sfinții lui Dumnezeu ajutându-ne și stăruind să părăsim căile pierzării, mântuindu-ne sufletele și ale noastre și ale copiilor noștri. Pentru că, „iată, Mirele vine în miezul nopții și fericită este sluga pe care o va afla priveghind; dar nevrădnică este cea pe care o va afla lenevindu-se”⁹...

Așa să ne gătim, fraților, de învierea lui Hristos Mântuitorul, cu grijă mare pentru noi înșine, dar mai cu seamă pentru copiii pe care Dumnezeu ni-i-a dăruit, pentru familiile noastre, pentru parohiile noastre, părinților, pentru Biserica noastră întreagă, de care suntem cu toții răspunzători, pentru lumea toată, care așteaptă, cu foame multă și însetată foarte, vestea noastră cea bună, adusă din toată inima și mărturisită prin toate faptele noastre, întru smerenie desăvârșită și sinceritate deplină:

HRISTOS A ÎNVIAT!

Al vostru, al tuturor, de tot binele voitor și nevrednic rugător la Tronul Măririi lui Dumnezeu Celui în Treime lăudat,

† SOFRONIE

Episcopul Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria

¹ Ioan 17,20.

² Ioan 17,21.

³ Liturghia Sfântului Vasile cel Mare.

⁴ Liturghia Sfântului Vasile cel Mare.

⁵ Matei 28,19.

⁶ Matei 28,20.

⁷ Apocalipsa 3,15-16.

⁸ Matei 10,14.

⁹ Troparul Miezonopticii.

Ultimele rezultate la concursul OKTV

În ziua de 6 aprilie a fost organizată faza a doua, cea orală a olimpiadei de limbă română, cunoscută sub numele de OKTV. La concursul, care a avut loc la sediul Autoguverării pe Țară a Românilor din Ungaria, au participat cinci concurenți, elevi ai Liceului românesc N. Bălcescu din Giula.

Juriul format din *dr. Keszé Katalin, Mihai Cozma, Viorica Oros Făbián și dr. Gheorghe Petrușan*, nu a acordat nimănui locul I. Pe locul II s-a clasat *Emil Kovács*, iar pe locul III *Zsolt Cserhádi*.

Îi felicităm!

A. Gurzău

Despre examenele de bacalaureat

În școlile de naționalitate din Ungaria, examenele de bacalaureat vor debuta la 11 mai 2001. Față de anii precedenți a fost introdusă o modificare, conform căreia la proba orală, dată la limbi străine, elevii vor trage subiecte dintr-o culegere de texte întocmită prealabil. În licee, examenele în scris la limba maghiară se

vor scrie la 14 mai, iar cu o zi mai târziu se va da proba la matematică, după care vor urma examenele la limbi străine. Anul acesta în liceele din țară vor absolvi 86 de mii de elevi la zi și 22 de mii de elevi la seral și fără frecvență. Liceul românesc din Giula are 26 de elevi în anul IV.

I. K.

Modificări privitoare la tabăra de copii de naționalitate de la Zánka

Cu câteva săptămîni în urmă v-am informat că Secția pentru Naționalități a Institutului Maghiar de Cultură organizează, la Zánka, o tabără pentru tinerii celor 13 minorități din Ungaria. Termenul de înscriere la această tabără s-a modificat pînă la **30 aprilie 2001**. Pot participa din partea fiecărei minorități 60–80 de copii, între 10–14 ani.

Scopul taberei, care se va ține între 17–22 iunie, este cunoașterea reciprocă a culturilor, tradițiilor, limbilor minorităților conlocuitoare

în țara noastră, pentru a contribui la educarea unui tineret cu o concepție sănătoasă de viață. Vor fi ținute cursuri de dansuri și muzică populară, literatură, teatru, artă plastică, artă folclorică, precum și ocupații de religie.

Cu organizarea delegațiilor au fost însărcinate autoguverările pe țară ale minorităților. Formulare se pot obține pe Internet (www.etnonet.hu) sau puteți cere și de la redacția noastră.

— va —

MAXIME DESPRE ÎNVĂȚĂTURĂ

Învățăm pentru viață nu pentru școală. (Seneca)

Învățătura dă omului demnitate. (Diderot)

Cu cît îmbătrînesc mai mult, cu atît învăț mai multe. (Solon)

Înțeleptul învață din pășania altora, nesocotitul nici dintr-a sa. (Zicătoare românească)

Învățat este acela care știe să recunoască ceea ce nu știe și care nu vorbește decît despre ceea ce știe. (Bernard)

ENCICLOPEDIE GENERALĂ PENTRU COPII

Sunetul

Ce este sunetul?



Cînd aerul vibrează, adică se mișcă foarte repede înainte și înapoi, produce sunete. Cînd vorbim, chiar și în șoaptă, corzile vocale din gît vibrează.



Vibrațiile determină alte vibrații ale aerului. Aceste vibrații invizibile, numite unde sonore, se propagă prin aer ca atunci cînd aruncăm o piatră în apă.

Cum auzim?

Timpanele din urechile noastre sînt ca niște tobe mici, care vibrează la bătaia undelor sonore.

Viteza sunetului



Sunetul se propagă cu 340 metri pe secundă. Avioanele care zboară mai repede decît sunetul fac zgomot foarte puternic.

Tunetul

Pe timp de furtună, mai întîi vedem fulgerul și apoi auzim tunetul, din cauză că lumina se propagă mai repede decît sunetul.

Liniștea cosmică

Undele sonore au nevoie de aer pentru a se deplasa. Dacă nu am fi înconjurați de aer, nu am auzi nimic.

Pe Lună, unde nu este aer, cosmonauții comunică prin stații radio.

Ecoul! Ecoul!



Undele sonore se ciocnesc cîteodată de suprafețe și ricoșează. Atunci auzim ecoul.

Sunete înalte și joase



Cu cît ceva vibrează mai repede, cu atît este mai înalt sunetul pe care îl produce. Vibrațiile produse de bătăile aripilor unui țîțar dau un sunet foarte înalt.



Albinele bat din aripi mai încet decît țîțarii, de aceea bîzîitul lor este un sunet mai jos. Numărul de vibrații pe secundă se numește frecvență, iar înălțimea sunetului se numește tonalitate.

Auzul animalelor



Multe animale percep sunete care sînt prea înalte pentru a fi auzite de oameni. Cîinii aud sunetele de la distanțe mult mai mari decît oamenii. Fermierii folosesc fluieri speciale pentru a le transmite semnale la distanță mare.

Telefonul

Telefonul a fost inventat în 1875 de Alexander Bell. În prezent, în lume există peste 500 de milioane de telefoane.

La telefon, vibrațiile produse de voce sînt transformate de microfon în semnale electrice.



Aceste semnale sînt transportate prin cabluri (chiar și sub oceane) la distanțe mari, așa încît putem să ne auzim prietenii de departe.

Persoana de la celălalt capăt al firului ne aude vocea deoarece un fel de difuzor transformă semnalele electrice înapoi în sunet.

Unde radio

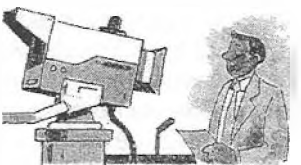
Undele radio sînt pretutindeni în jur, însă nu le auzim. Ele se propagă foarte repede, cu viteza luminii.

Stațiile radio transformă undele sonore ale vocii sau muzicii în unde radio. Prin aer, acestea ajung la radio-uri.

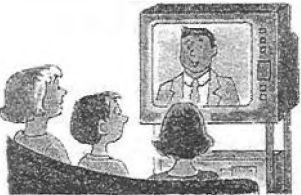
Radiourile transformă undele radio înapoi în unde sonore, pe care le auzi. La radio putem asculta multe programe.

Vapoarele folosesc emițătoare radio pentru a contacta alte nave sau porturi. Piloții de avioane comunică prin radio cu tumul de control.

Televizorul



Imaginile TV sînt filmate de camere speciale, care le transformă în semnale electrice.



Televizorul preia undele radio și le transformă înapoi în sunet și imagini.

Cunoașterea trecutului și aprecierea prezentului la Micherechi

Planul-cadru al obiectului de studiu cultură și civilizație românească al Școlii Generale cu Limba de Predare Română din Micherechi accentuează,

gramului. Marți s-a desfășurat concursul de ortografie între clasele trei-patru din cursul inferior, la care au câștigat: I. *Gheorghe Hodojo*, II. *Norbert*



printre altele, că scopul acestei discipline este ca elevii „să descopere valorile culturale, să aibă interes pentru cercetarea, colecționarea tradițiilor, trezirea sentimentului de identitate și să înțeleagă că creațiile populare ajută la cunoașterea trecutului și aprecierea prezentului.” În același timp „elevul urmează să fie interesat în lărgirea cunoștințelor de limbă, de cultură și civilizație românească, prin identificarea cu comunitatea căreia îi aparține.” (citat din planul-cadru, elaborat de Ana Dulău Cozma)

Luând în considerare acest material și aceste scopuri, școala generală a organizat pentru a cincea oară „Săptămîna românească”. Programul săptămîinii din perioada 2–6 aprilie a.c. a fost foarte bogat. Profesorii au încercat să atragă cât mai mult elevii cursului inferior și superior la programele care s-au desfășurat în fiecare zi după-masă.

Săptămîna specială a început cu deschiderea de luni și cu prezentarea pro-

gramului. Marți s-a desfășurat concursul de ortografie între clasele trei-patru din cursul inferior, la care au câștigat: I. *Gheorghe Hodojo*, II. *Norbert*

„Satul meu”, Micherechi. Bineînțeles că nu putea lipsi nici tema despre dansurile populare micherechene, deci copiii au avut posibilitatea să participe la vizionarea de pe casete video ale acestora.

Ultimele zile au oferit impresii fantastice pentru fiecare copil, pentru că atunci s-au organizat concursurile mai interesante. Elevii din clasele superioare au format câte-o grupă de cinci elevi care să participe la concursul: „Cine știe mai mult despre România” și „Sărbători de primăvară”.

Concursurile au necesi-



tat muncă și pregătire serioasă din partea fiecăruia. Membrii echipelor au dat dovadă despre cunoștințele lor în legătură cu geografia și cultura românească.

Juriul a fost într-o stare dificilă, fiindcă fiecare grupă și-a dat toată silința să câștige. Dar juriul trebuia să decidă ordinea câștigătorilor, deci a



hotărît în felul următor: I. *clasa 7/b*, II. *clasa a 8-a*, *clasa 6/a*.

Ziua de vineri a însem-

nat punctul culminant. Casa de Cultură a fost plină de copii și profesori. Atunci a început întrecerea despre sărbătorile de primăvară. Iar cei care pînă acum nu au cunoscut obiceiurile acestor sărbători, acum au aflat multe informații utile. Programul a fost variat, îmbogățit cu fel de fel de cîntece românești, prezentări ale sărbătorilor actuale și, nu în ultimul rînd, a avut un mare succes jocul cu oul și cu banul.

Afît fața veselă a participanților, cît și mesele împodobite cu ouă roșii ne-au creat o atmosferă minunată de Paști și, în același timp, ne-am îmbogățit cunoștințele despre cultura și civilizația românească.



„Acele valori pe care le-am primit de la părinți, trebuie să le transmitem și copiilor noștri”

De mult o cunosc pe educatoarea cu ochi zîmbitori, cu ținută aparte, întotdeauna ca scoasă din cutie. A dispărut pentru cîțiva ani din sfera privirilor mele, pentru ca mai apoi, acum vreo doi-trei ani s-o tot revăd. Trecuse de cîteva ori pe la redacție și ne rugase să-i recomandăm lectură pentru copii. Și de fiecare dată venea cu cîte-un copil-doi, uneori și cu trei. Probabil ați ghicit: în anii cît nu ne-am întîlnit a stat acasă, a născut trei copii și a petrecut ani de zile în exclusivitate ca mamă. Iar cînd băiețelul și fetițele au mai crescut, atunci mama a decis să-și reia vechea preocupare: să revină ca educatoare la grădinița de copii de pe strada Galamb din Giula.

Și așa se face că pe *Manyi*, adică pe soția doctorului Butt Zsolt, o întîlnesc mereu pe la serbări de grădiniță și spectacole românești, la consfătuiri ale cadrelor didactice sau la concertele corului Pro Musica. Și tot cu ochi zîmbitori, cu ținută aparte, întotdeauna ca scoasă din cutie.

— *Cum se poate să fii întotdeauna atît de corect pusă la punct? Cu casa și familia mereu rînduite? Ce sistem, ce secret stă în dosul acestei rînduiri?*

— Nu e prea ușor, dar nici imposibil. Îmi împart timpul cît pot de bine, mă scol cu noaptea-n cap și îmi stabilesc zilnic o anumită ordine în treburile ce trebuie făcute. Asta înseamnă că într-o zi am mai multe de rezolvat, altele mai puțin... Dar, de fapt, să am puțin sau nimic de făcut, așa ceva nu se întîmplă niciodată. Permanent ne luptăm cu criza de timp atît eu, cît și soțul. Iar în ultimii ani, tot mai mult și copiii.

— *Știind că soțul este medic chirurg, mă întreb, cît poate să ajute în problemele familiei, în treburile gospodărești?*

— Deși știm să „colaborăm” foarte bine în treburile casei și ale grădinii, iar Zsolt știe să facă și treburi gospodărești, nu mă pot

bizui pe ajutorul lui, fiindcă el are și mai puțin timp liber. Deseori e de gardă, asta înseamnă că atunci lucrează cîte douăzeci și patru și chiar mai multe ore. Și atunci, cum să pretind să mă ajute?!



Aici, trebuie să mărturisesc că nu-l cunoșteam pe doctorul Butt Zsolt numai din auzite. Știam că este soțul educatoarei și tatăl copiilor, dar de întîlnit încă nu am avut ocazia. Folosindu-mă de prilej, m-am adresat capului de familie:

— *Cît timp Vă rămîne pentru ocupația cu copiii? Vă jucați împreună? Aveți programe comune?*

— Aș putea repeta ce a zis *Manyi*. Am puțin timp. Dar de acesta mă folosesc la maximum. Îmi place să mă ocup de copii, să mă joc cu ei, să călătorim, să facem excursii comune. Iar de pe acum, și copiii ajută în gospodărie. Fiecare își rînduiește singur camera, mai ajută la cumpărături și altele. Și încă ceva: resortul meu „de specialitate” este bucătăria. Îmi place să gătesc și sînt bucuros cînd familia e mulțumită de mîncărurile ce le fac.

— *Aveți o casă foarte frumoasă. Dar în plus: e și bine îngrijită, pretențios mobilată, grădina bine amenajată. Cine are meritul în toate astea?*

Soții se uită unul la altul. Așadar, m-am lămurit: fiecare face cît poate, fie-

care își are partea sa din munca asta multă.

— *Ce raport există între copii, părinți și bunici?*

— Bun, foarte bun. Și avem relații foarte strînse nu numai cu părinții, respectiv bunicii, ci și cu frații

— Eu de mult mă descurc singură... Numai acum să nu se ducă nimeni în camera mea că nu e prea ordonată — anunță Melinda, adolescentă de 13 ani care „se trezește” de pe acum: cu voință și

politism, la societatea dubioasă de pe la discoteci sau la pericolul drogurilor... Tot capul familiei reflectă la întrebare:

— Vedeți, acest pericol este general, dar pe noi ne afectează în mod special... Avem trei copii pe care vrem să-i ocrotim și să-i apărăm de aceste influențe. Cel mai sigur mod este ca noi să petrecem cît mai mult timp împreună cu ei, să știm cu cine și unde se duc, ce fac în afară de școală și de casă.

În timp ce discutăm, Melinda e tot mai neliniștită, mai nerăbdătoare: ar vrea să plece la un concert de muzică ușoară, tocmai în capătul celălalt al orașului. Părinții o liniștesc: „problema” se va rezolva. Se dau cîteva telefoane și, în fine, soluția e pozitivă: Melinda se va duce cu o prietenă, fetele vor fi duse de una dintre mame, iar cealaltă mamă le va aduce acasă...

Între timp apare Peti. Jucase fotbal pînă la înserare. Abia își schimbă hainele, cînd sosește și Edina. Se prezintă frumos și, cu mare elan, îmi povestește dintr-o răsufare că-i place jazz-baletul și școala de muzică, dar și desenează cu mare plăcere. Și imediat îmi aduce un desen. Pregătindu-mă de plecare, mai o întreb:

— *Ce le transmiteți copiilor din valorile pe care le-ați primit de la proprii părinți? Ce se mai poate transmite și ce s-a pierdut pentru totdeauna?*

— În ziua de azi, multe valori s-au pierdut pentru totdeauna. Dar există lucruri care pot fi transmise. Dragostea părintească este veșnică și fără margini — meditează *Manyi*, iar doctorul Butt mai adaugă:

— Ceea ce am primit de la părinți, modul de a trăi în cinste și omenie, înseamnă pentru noi o obligație: aceste valori, pe care noi le-am primit, trebuie să le transmitem, numai că în alte condiții, într-o vreme mai complicată, într-o epocă mai dificilă, în care copiii trebuie îngrijiți cu mai multă responsabilitate și cu multă dragoste. Noi încercăm să trăim așa. E. Illyés

și cumnații noștri. Noi, frații, ne ajutam, iar copiii, deci verișorii, se duc unii la alții, se joacă împreună. Iar fiindcă azi nu mai trăim în familii mari, cu mai multe generații, e greu să îngrijim aceste relații. Însă la noi în familie se ține mult la asta. Deseori ne ducem la părinții mei în Bihor, marile sărbători le ținem împreună — înșiră cu mîndrie îndreptățită doctorul Butt.

— *Le place copiilor la bunici?*

— Tare cu drag se duc la Apateu. Melinda și Edina au prietene acolo, iar Peti abia așteaptă să se întîlnească cu cîinii, cu animalele din curte...

— *Cine ajută copiii la lecții? Cine îi duce la înot sau la școala de muzică, la dans popular sau la ore de limbi străine?*

— În această privință acum e ceva mai ușor — mă asigură *Manyi*. Fetele învață singure, dar și Peti se descurcă din ce în ce mai bine. E deja în clasa a doua și de pe acum are tot mai multe satisfacții la studii — și la fotbal. Cînd erau mai mici, îi duceam deseori pe cei trei copii în trei direcții diferite...

conștiință își spune părea în șir cu noi, adulții. Stă cu noi și ia parte activă, serioasă, la discuție. Dar între timp, la rugămintea mea, ne mai și cîntă la pian. (Edina, de 11 ani, cîntă la flaut, dar urmează să primească în curînd un flaut. Acum nu e acasă, ci la un program de fitness).

— *Ce surplus înseamnă școala românească? Educația în spirit românesc?*

— Nu în mod întîmplător ne-am făcut casa aici, în cartierul românesc și stăm aproape de școală. Și chiar dacă avem și noi în familie mari pierderi pe terenul limbii, spiritualitatea se transmite negreșit, — mă asigură capul familiei. — Ne plac dansurile și muzica românească și încercăm să predăm și copiilor cît mai multe cunoștințe culturale. Călătorim mult în România — eu chiar am prezentat comunicări științifice în România. Și mă bucur că și copiii sînt receptivi în această direcție.

— *Vă gîndiți la faptul că azi copiii sînt amenințați de multe pericole externe? Cum tratați aceste chestiuni? Mă gîndesc la tendințe de cosmo-*

„Parcă prin minte îmi trece un film...”

În lumea noastră civilizată de azi, fiecare om aleargă, se grăbește, gonește: de acasă la locul de muncă, de la locul de muncă la cumpărături, după aceea înapoi acasă, la treburile gospodărești, la grădină sau la al doilea loc de muncă. Iar în marea noastră grabă, nici nu ne dăm seama cum trece timpul și cât de orbi sîntem față de grijile sau bucuriile altora. Mai mult chiar: deseori lăsăm la o parte chiar și problemele sau bucuriile noastre personale, numai ca să corespundem sarcinilor la locul de muncă sau să urmăm pretențiile sarcinilor dictate de „civilizație”. Și oprindu-ne să mai răsufăm puțin, în marea noastră goană, ne punem întrebări:

Unde ne-am pierdut omenia?

Unde a dispărut familia, neamul cel mare?

Unde ne-am pierdut tradițiile? – Tocmai tradițiile, care au încheat cele mai puternice comunități și chiar naționalitățile. Iar acum, în pragul sărbătorilor, fiecare dintre noi se gîndește mai des la copilărie, la vremurile cînd încă am practicat aceste tradiții, cînd am trăit cu ele. Nu se poate susține că tradițiile au dispărut absolut din viața oamenilor, dar pur și simplu nu ne rezervăm timpul necesar practicării acestora.

Păcat!

Cînd *Nana Măriuța Udu-lui* și *Bace Iosif Butt* au fost copii, atunci încă altfel a fost viața, altfel s-au gîndit oamenii despre sărbători. Pregătirile pentru Paști au însemnat o parte importantă a vieții lor. Dar important a fost nu „cît costă Paștile?” ci viața credințelor, închinarea către Iisus Hristos. Căci în trecut, oamenii au fost mai modești, mai nevoiași, nu aveau atîtea bunuri și nici atîția bani, dar au trăit mai uniți, mai pașnic, în Familie.

– *Dumneata, nană Măriuță, ai crescut în Micherechi. Cum au fost Paștile pe acele vremuri de demult?*

– Înainte de Paști am făcut peste tot curățenie mare, în curte și în casă, am vărut pereții și pomii din grădină și de pe stradă. Deci nu numai noi ne-am pregătit de Paști, sufletește, prin post, ci ne-am împodobit și ne-am primenit și mediul în care am trăit. Tata, fiind covaci, a avut și mihei (adică atelier). Și acolo am făcut curățenie mare cu ucenicii și ajutoarele tatii. Iar maica noastră s-a îngrijit de bunătăți, pregătind fripturi, făcînd prăjituri.

– *Ce fel de prăjituri se făceau pe atunci?*

– Ei, pe atunci nu erau prăjituri din astea moderne. Făceam mai mult rătise (rêtesek). Dar dacă cineva tăiașe porc, atunci acolo în casă era hâj (osînză), deci se

făceau „pozsonyi” sau „hâjas”, dar să coceau și pogăcițe și cîrligele. Dar erau multe case din Micherechi, unde oamenii nu aveau din ce să pregătească toate astea. Seara mergeam la biserică, noaptea mergea tot satul „la toacă”, iar în Duminica Paștilor, tot poporul se ducea la „înconjurare”.

– *Bace Iosif, dumneata ai copilărit în Bihor, la Apatu, unde au trăit și mulți unguri, care nu au avut întotdeauna Paștile în același timp.*

– Dar și la noi, la Apatu, oamenii s-au pregătit în asemenea mod pentru Paști. În post nu mîncam nici carne, și nici grăsimi. În sat au fost mai multe familii înstărite care au dus semințe de floarea-soarelui la oloinița din Ujfalu și aduceau de acolo ulei de floarea-soarelui, dar aduceau în sat și pește, cu hurdău. Tatăl meu cumpăra cîte-un hurdău mai mic cu pești și am avut ce să mîncăm în post. Părinții tăiau porc și înainte de Paști, dar cît a ținut postul, tata nu ne lăsa nici măcar să gustăm cîrnațul. Abia după Paști primeam la cîte-o masă o bucată de cînați. Dar numai așa, o bucată de vreo cinci centimetri... Nu ca acum, pe săturate, că-l mîncăm împreună cu pisica și cîinele...

– *Și cum s-au pregătit copiii de Paști?*

– Noi, băieții, încă mai anul adunam flori de salcîm, le zdrobeam și turnam peste ele apă. Apoi strecuram zeama printr-o cîrpă într-o sticlă. Cu apa asta miroitoare stropeam fetele. Dar mai băgam în apa ceea și miezul de la creioane colorate, ca apa să primească vreo culoare roz sau verzuie sau altă culoare. Apa, cum zic, avea culoare și miros plăcut, dar dacă am stropit fetele cu apă din asta, ea lăsa pete pe hainele cele albe.

– *Ce strigături sau salutări de sărbătoare se rosteau?*

– Numai atîta ziceam că „Hristos a înviat!”, la care oamenii răspundeau „Adevărat c-a-nviat!”. Și așa se salutau oamenii pînă la Rusali. Înainte de Paști, în Săptămîna Mare, de joi pînă duminică, băteam toaca. Noi, copiii, stăteam încă de dimineața la ușa bisericii, că fiecare voia să bată toaca... În Duminica Paștilor ne îmbrăcam în haine noi și curate. Băieții se adunau cîte



Nunta nanei Măriuță și a bacii Iosif

4-5 și ne duceam să stropim fetele cu apa colorată sau cu miros. Pe atunci, numai pe la puține familii se făceau ouă roșii, iar bani nu primeam deloc. Și nici bărbaiții nu umblau cu copiii lor, cum se obișnuiește acum. La multe case nu primeam decît o nucă sau două, că oamenii au fost săraci. Cînd ne-am făcut mai mari, la cîte-o casă băieții au primit și cîte-un păhărel de vin sau răchie de casă... Acum cît povestesc, parcă prin minte îmi trece un film cu toate aceste întîmplări plăcute din copilăria mea. Și ce frumos era pe atunci!...

I. Cozma

Dragi cititori,

În fiecare an, cînd înfloresc cireșii, aștept cu nerăbdare sosirea Sfințelor Paști. Aerul curat, casele și copacii proaspăt văruiți mă fac să mă simt eliberat de greutatea vieții, mă fac să simt acea stare fericită a copilăriei de odinioară, mă fac să cred că viața este un dar divin pe care merită să o trăiești.

La noi, românii din Micherechi, pe vremuri, sărbătoarea era ținută cu multă dăruire. Cu cîteva zile înainte se făcea curat prin casă și prin curte, prin stradă și prin livezi. Cînd totul era curat, în ajunul sărbătorii, începea pregătirea mîncărurilor, apoi înroșirea ouălor. A doua zi de Paști, fetele și nevestele mai tinere erau



udate de către feciori și de către bărbaiți, căci se zicea că recoltă fără apă să nu aștepti! În aceste două zile, neamurile se vizitau, fiind ospătați cu diferite bunătăți. Copiii primeau în dar ouă roșii și cîteva forinți.

Dimineața, îmbrăcați în haine noi sau de sărbătoare,

Paștile, la românii din Ungaria

re, mai toată lumea se ducea la biserică. Pe drum salutau cu „Hristos a-nviat!” Cei ce primeau salutarea răspundeau cu „Adevărat c-anviat!” După slujbă, bărbaiții și feciorii – dar mai ales copiii – ciocneau ouăle. Al cărui ou se spargea, acela pierdea jocul și totodată și oul. Oul roșu era simbolul jertfei lui Iisus Hristos, de aceea, de exemplu, dacă murea cineva chiar de Paști sau în cele șase săptămîni pînă la Rusali, atunci în mormîntul aceluia se puneau și ouă roșii.

Respectul față de cei decedați la noi era tare puternic. La numai o săptămîină după Sfințele Paști se țineau

Paștile Morților. Asta însemna că majoritatea creștinilor ortodocși se duceau la cîmîtir, duceau ouă vopsite în verde, albastru închis și în brun. Foloseau culori închise deoarece ziceau că se jelește și amintirea morților. După ce preotul ținea slujba, merindele – adică colacul, ouăle și vinul – erau împărțite aceluia care participau la ceremonie, dar mai ales săracilor. Cu acest obicei oamenii își mai astîmpărau durerile, amintindu-și cu drag de cei răposați și gîndindu-se la ei, își ușurau sufletul. Din vorbă-n vorbă ajungeau la concluzia că viața e scurtă și că drumul fiecăruia sfîrșește aici unde domnește liniștea.

Ce păcat că în zilele noastre totul s-a simplificat, totul își pierde farmecul, deși copacii sînt înfloriți, iarba a înverzit, aerul s-a încălzit, soarele strălucește, păsările cîntă. Însă ochii noștri nu vor să le vadă și urechile noastre nu vor să le audă, deși inima fiecăruia dintre noi tinde după acea fericire solemnă pe care noi, cei mai vîrstnici am trăit-o din adins. Totuși, cred că numai de noi depinde să reținem purificarea sufletului, să lăsăm să ne cuprindă dragostea față de cei apropiați, față de natură și față de Iisus Hristos.

În acest spirit, în pragul Sfințelor Paști, Vă doresc sărbători fericite și vă zic Hristos a înviat!

Vasile Poiendan

Vasile Voiculescu

Copacul lui Iuda

Era în noaptea de groază când ceata de ostași și slujitori prinseseră pe dulcele Mîntuitor și-l purtau, legat, de la Ana la Caiafa și înapoi. Judecata aspră se urma, grăbită, în întuneric, și Fiul

dru bătrîn, care la apropierea lui stătu neclintit. Era un uriaș cedru milenar, sub care David își cîntase psalmii, la umbra căruia judecase Solomon și prorocise Isaia. Iuda îngenunchie pentru

mine s-a rugat Mîntuitorul înainte de a fi prins de către ostași, și cel din urmă cuvînt al lui a fost iertare pentru Iuda; cea din urmă poruncă ce mi-a dat a fost să am grijă de chinuitul său ucenic și să-l scap de povara unei vieți mai rea decît iadul!"

Și furtuna nu se potoli multă vreme încă.

A doua zi, cînd s-a hotărît moartea lui Isus și s-au început pregătirile de osîndă, trebuia o cruce pe care să-l spînzure și să îl țintuiască. Cîțiva slujitori intrară în grădina Ghetsemani să taie un lemn din care să alcătuiască unealta de supliciu. Dar nici un copac nu primea să ajute la osînda și uciderea Domnului și să slujească astfel celor răi. Topoarele își stricau tășul în trunchiurile învîrtoșate ca piatra, fierăstraiele își rupeau pînzele zimțuite: și așa, din copac în copac, încercînd, căzînd și ocărînd, slujitorii ajunseră la cedrul cel falnic, podoaba grădinii. Copacul verde, plin de vînj și viață, aștepta liniștit, cu o cracă uscată, groasă, smulsă parcă de un fulger și dărîmată jos la tulpină... Într-o doară, amărîte, slugile lovîră și în el. Dar minune, topoarele se înfipseră cu putere în trunchiul din care săreau, în toate părțile, așchii, ca într-un lemn moale de salcie. Cîrînd o cruce grosolană din lemn nestrunjit era gata încărcată pe umerii robilor și pornită spre palatul lui Pilat, de unde pleca alaiul osîndei. Dar pe cînd se clătina zguduit de loviturile topoarelor, cedrul spunea celorlalți copaci ce-l blestemau că tocmai el s-a găsit să primească răstignirea Mîntuitorului:

– „Tăceți și domoliți-vă, că voi nu pricepeți adîncul tainelor. Blestemul lumii nu se poate indica altfel: trebuia ca cel mai vinovat cu cel mai fără de pată să se întîlnească odată, ca mila cea mai desăvîrșită să se reverse peste vina cea mai fără de iertare și să copleșească, omul cel mai josnic și Dumnezeu să sufere aceleași chinuri la un loc... Eu am fost cel sortit de prorociei acestei întîlniri binecuvîntate și rînduit ca trupurile amîndorura să spînzure de mine. Uitați-vă, eu duc acum Mîntuitorului căința lui Iuda!"



Giotto: „Sărutul lui Iuda”
(detaliu de frescă, Padova, Capela Scrovegni)

Omului îndura tăcut batjocura, scuiări și loviri peste obraz. Toți îl părăsiseră, Petre se lepăda a doua oară, Sfintele Femei plîngeau încuiate în casă, iar bieții ucenici, înspăimîntați, se risipiseră ca un stol de cocori pribegi apucați de furtună și rămași fără de cîrmaci.

În acest timp un om, cumplit la vedere, rățăcea, orbecînd prin paraginele grădinei Ghetsemani. Părea o iasmă scăpată din iadul cel mai afund cum se izbea de trunchiuri, purtînd încolăcită pe braț o funie nouă și împrăștiind în preajmă-i o spaimă fără de nurne. El umbla plecîndu-și genunchii tremurători în fața fiecărui copac – și erau acolo mii – rugîndu-se de fiecare să aibă milă de el.

– „Îndură-te, tu măcar, și lasă-mă să mă spînzur de cea mai oropsită din crăcile tale.”

Dar copacul, zguduit de friguri, își înălța ca într-un vîrtej brațele noduroase în sus, să nu îl poată atinge și pîngări omul blestemat ce-i plîngea la rădăcină... Și de la copac la copac, odată cu omul alerga vijelia, spaima și nebunia.

Umbla astfel de ceasuri întregi, cînd ajunse lîngă un ce-

a mia oară la poala bătrînului copac și se rugă iarăși.

– „Îndură-te tu cel puțin și dă-mi alinare! Apa, cînd vreau să mă arunc în ea, fuge de mine; fierul ascuțit sare cît colo cînd se atinge de el pieptul meu și cu nici un chip nu mă pot uicide... Îndură-te și îngăduie să-mi spînzur trupul blestemat de una din crengile tale!...”

Și iată că cedrul patriarhilor, cunoscător al tainei, întinse și își plecă milostiv unul din brațele sale puternice și omul acela putu să-și potolească setea de moarte. Și, cît ai clipi, de una din ramurile uriașului se legăna domol ucenicul cel viclean prin care se împlinise Scriptura și se deschisese porțile zăvorâte pe unde năvălea spre lume vremea cea nouă.

Atunci o nouă vijelie, și mai nebună, se dezlănțui în bezna grădinei, izvorită din minia celorlalți copaci care, fremătîndu-și și frunzișul, strigau pînă la nori împotriva cedrului:

– „De ce ne pîngărești neamul și grădina noastră, pe veci?”

– „Voi nu cunoașteți taina Mielului dat spre junghiere pentru spălarea păcatelor lumii cu sîngele lui... Dar ați văzut că sub

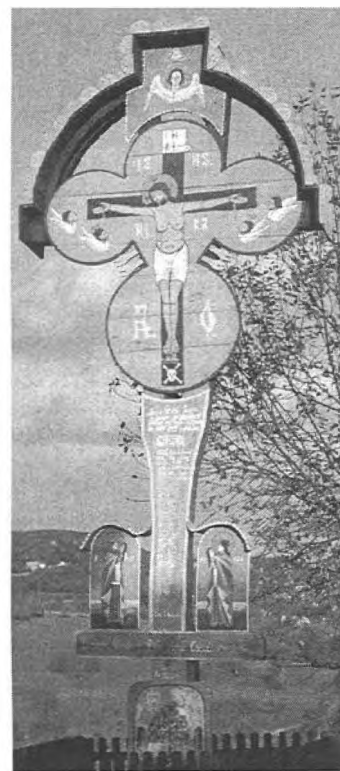
Grigore Vieru

Înviere

Înviați, înviați,
Copiii mamei,
Cu moartea pre moarte călcînd,
Alinați, alinați
Osînda foamei
De taina cuvîntului sfînt.

Înviați, înviați
În voi credința
În suflet cu Domnul Isus.
Înălțați, înălțați
Spre El ființa
Cîntări ce n-are apus.

Ascultați, ascultați
Ce spune rana
Încoronată cu spini.
Lepădați, lepădați
Pe Satana
Pre toti dumnezeii străini.



Păcatul somnului
Și-al destrămării
Opriți-l, cei care muriți,
Numele Domnului
Deasupra Țării
Chemați-l și-n El vă uniți!

Înviați, înviați,
Copiii mamei,
Cu moartea pre moarte călcînd.
Alinați, alinați
Osînda foamei
De taina cuvîntului Sfînt.

Apărați, apărați,
Icoana mamei
De relele care ne-au ros,
Depărtați, depărtați
Sfîrșitul lumii
Prin dorul de Sfîntul Hristos!



Anul 50

Fișier al colaboratorilor FOII (48)

Eva Ruja Bányai

debut publicistic • redactor • colaborări culturale

Văzuți din afara spațiului strict intern, jurnaliștii care au asigurat redactarea și apariția ziarului românesc începând cu seria *Foii noastre*, de după anul 1975, au stat multă vreme într-un secret inexplicabil al numelor. În afara redactorului-șef, nominalizat în casetă (Al. Hoțopan) și a editorului responsabil (Németh Jenő, Horti József), ceilalți membri ai colectivului, deși erau prezenți în paginile săptămânalului, nu erau trecuți pe ultima pagină de ziar. Pare să fi fost o redacție compactă și unitară. Jurnaliștii și-au organizat mai eficient munca de redacție, și-au distribuit mai echitabil și adecvat sarcinile redacționale. Pentru prima oară, în anul 1991, odată cu apariția noii serii a ziarului, *Noi, românii din Ungaria*, apărea în casetă componența nominală a redacției ziarului în întregime lui.

Eva Ruja Bányai [E.R., -evru-, -banea-] prezintă la sfârșitul anului 1991 în colectivul redacțional alături de Tiberiu Iuhăș, Ana Radici, Ștefan Oroian, Edda Illyés, a avut colaborări cu mult timp înainte, ca de altfel și toți membrii redacției. E adevărat că există și în cazul său o distanță considerabilă între momentul de debut și perioada colaborărilor intense și regulate, până la încorporarea sa în colectivul redacțional. Se poate spune că această perioadă a folosit și la fixarea intereselor sale pe o anumi-

tă zonă de scris jurnalistic. Ziarul consemnează **debutul jurnalistic**, semnat E. Bányai, în 1979, cu un material despre acțiunile organizate în cadrul Conferinței UNESCO la Seghedin, la care au participat elevi și profesori de la liceul giulan (*Conferință UNESCO la Seghedin*, nr. 41, 14 oct. 1979). Materialul aduce informații despre participarea la desfășurări, despre acțiunile culturale-educative din cadrul programului UNESCO, într-un stil sobru, pe alocuri de cronică de eveniment. Interesantă ni se pare distribuția materialelor sale, după semnătura pseudonimă, în funcție de obiectul de abordare, fie cel legat de evenimente din comunitate, unde folosește semnătura E. Bányai (E. B.) sau **-evru-**, fie cel legat de articole mai largi, cultural-literare, unde apelează la semnătura **-banea-**.

O intensă activitate publicistică o desfășoară Eva Ruja Bányai după anul 1985, când se diversifică și paleta colaborărilor sale. Are loc o diversificare atât la nivelul temelor abordate, cât și la cel al tehnicilor scrisului jurnalistic. Din prima categorie fac parte articolele fixate pe activități de divertisment din zona școlii. Texte precum *De ce nu la mare* (1979), *Balul acordării panglicii* (1986), *La grădinița din Aletea* (1987) sunt construite pe o structură de text tip reportaj de teren. Autorul introduce cititorul

în atmosfera și contextul manifestării respective, dându-i toate coordonatele: timp, loc, participanți, acțiuni deosebite.

Credem că a doua categorie a materialelor acestui colaborator probează mult mai mult disponibilitățile sale de redactor. Această și pentru o mai largă respirație a frazei, dar și pentru angajarea documentară și stilizarea ideilor în articolul mult mai pretențios al articolului de cultură, îndeosebi al celui de istorie literară. Materialele Evei Ruja Bányai apar cam în același interval de timp, când alți doi importanți colaboratori, Tiberiu Herdean (Fișa 11) și Petru Cîmpian (Fișa 21), practicau cronică literară și istoria literară din perspec-

tiva unei abordări structurale, cu o seriozitate și exigență mult sporite. Față de acest model, să-i zicem academic, intervențiile Evei Ruja acoperă mai degrabă interese culturale liniare, pe linia articolului aniversar sau omagial. Textele sale sunt în mare parte scrise ocazional, la diferiți ani împliniți ai unor scriitori din literatura română. Ele sunt articole de marcare a unui eveniment cultural, în genul materialelor de popularizare. Numai că, pus în fața unei asemenea situații, jurnalistul are de împăcat două scopuri: primul cel informațional, care vine din documentare, celălalt, didactic, de organizare internă a datelor și ideilor. Primul scop răspunde cititorului comun, al doilea cititorului cât de cât avizat. Soluția este o dezvoltare pe orizontală descriptivă, biografic-istorică și tematică a unui autor sau altuia. Iată, de pildă, articolul aniversar, despre B. P. Hasdeu la 150 de ani de la naștere, după ce face un inventar al domeniilor de manifestare a activității savantului român (activitate științifică, literară) desfășoară câteva linii ale scrisului în poezie, proză, teatru. Câteva accente despre izvoarele piesei „Răzvan și Vidra”, ca și o caracterizare sintetică a operei, stilului scriitorului încheie materialul (B. P. Hasdeu – „geniu universal”, nr. 12, 18 martie 1988). Observăm că jurnalistul cultural se mișcă la fel de ușor atât în zona prozatorilor (Geo Bogza, basmul fantastic, nuvela lui Slavici), cât și în cea a poezilor (N. Stănescu, Adrian Maniu, Octavian Goga,

George Coșbuc)). În ambele categorii, structura articolului său este aceeași: date biografice, titluri reprezentative, analize scurte ale unor creații relevante pentru scriitorul respectiv, citate semnificative din operă pentru ilustrare, înscrierea autorului tratat în contextul literaturii timpului. Prea puține păreri personale apar în asemenea materiale. Grijă cea mare este pentru logica și acuratețea ideilor, pentru o structură internă regulată și un limbaj sobru, foarte controlat. Sunt toate acestea urme ale profesorului, care știe metodic și riguros să respecte regulile receptării. Nu mai puțin interesante sunt materialele de tip cronică, fie despre reviste (Hírmondó), fie despre scriitori și editură (Géza Domokos și Editura Kriterion), publicate în 1987, unde accentul cade pe informația culturală. Tehnica îmbinării comentariului de jurnalist cu cea a dialogului este aplicată și în materialele – interviu (inspectoarea Ana Cs. Nagy sau economista Maria Bordás, nr. 3, 16 ian. 1987). Dacă una din orientările colaborărilor sale la ziarul românesc ar fi fost mult mai constant urmate de Eva Ruja Bányai, ne-ar fi încântat cu surprize din cele mai plăcute. Ritmul mult mai lent al aparițiilor sale din ultima vreme și chiar tăcerea publică nu-i vin bine unui condei jurnalistic neliștit.

Cornel Munteanu

Din fișele următoare: Zoltán Szász (49), Gheorghe Ruja (50).

În mica localitate bichișeană Otlaca-Pustă trăiesc în majoritate oameni vîrstnici. Cei mai mulți tineri își părăsesc satul natal, mai ales că aici nu-și află muncă. Nu demult am în-
dînit la Otlaca două fete, vecine, rude, prietene, chiar foste colege de clasă. Ambele sînt absolvente ale liceului „Bălcescu”. Despre viața „matură”, despre timpul trecut de la bacalaureat, despre perspectivele lor am aflat din discuția purtată:

– Am reușit la examenul de admitere, în anul 1987. Studiile – timp de doi ani – urmate la Pétkésaba, au însemnat pentru mine împlinirea viselor din copilărie, adică am devenit asistentă, farmacistă. Din anul 1989 fac naveta la Megyesbodzás, unde lucrez la farmacie. Cred că mi-am ales bine profesia, îmi place această activitate din mai multe puncte de vedere, cum ar fi munca precisă, curățenia, relația cu oamenii...

– La întrebarea cum mă simt în satul meu, răspunsul: mă simt foarte legată de casa părintească, chiar dacă satul ca atare nu oferă aproape nimic... – mi-a povestit Elvira Ardelean.

– La mine, situația este altă. Dorința mea era să devin educatoare. Examenul de admitere la Institutul din Szarvas nu a reușit. La fel am pășit-o și cu examenul de învățămînt

Absolvente din Otlaca-Pustă

Încotro după terminarea liceului?



superior din Seghedin, unde mă prezentasem la secția română-cultură.

Prin urmare am intrat în câmpul muncii: la școala din Megyesbodzás, am fost încadrată la cîmînul de zi, apoi am lucrat ca educatoare necalificată la grădinița din Kevermes.

– Între anii 1989-91 am lucrat la școala românească din Băltana. Aici am predat româna (clasa a patra) și disciplina mediul înconjurător; am fost angajată și la cîmînul de zi. Am îndrumat corul de copii al școlii, iar pentru elevii claselor 1-8 un zîmbet de religie ortodoxă română. Eram

membra corului adulților local prezentîndu-ne și la înfîlțirea din Lipova, la diferite întruniri, festivaluri. În comisia locală pentru naționalități de asemenea am activat – a continuat Sofia Pilan.

Din toamna anului 1991 viața Sofiei s-a schimbat: a devenit studentă la Școala superioară pentru învățătoare din Debrețin. Acum tocmai și-a terminat examenele.

Discuția cu cele două tinere mi-a dovedit că prin sîrguință și perseverență îți poți realiza visul de oriunde ai porni, chiar și dintr-un săluț, cum e Otlaca-Pustă.

–E. Bányai–

Articol semnat de Eva Ruja Bányai, la 26 martie 1993, în NOI

Leta Mare-Jaca 3-0

Trei goluri și trei puncte la Leta



Porta oaspeților în pericol permanent

În divizia I. a județului Bihor joacă numai două echipe ale localităților noastre românești. Cu ani în urmă, ambele au fost în fruntea clasamentului diviziei, dar în ultimii doi ani echipa din Jaca poate rezista în divizia amintită numai cu mari greutate. Și la Leta Mare i se acordă fotbalului o mare însemnătate: atât Primăria, cât și antreprenorii din localitate sprijină echipa pe cât se poate.

După ce Jaca a pierdut partida cu Hosszúpályi acasă cu 1-3 și la Téglás sportivii din Leta Mare au luat bătaie (Téglás-Leta Mare 2-0), Leta Mare ocupă locul 2., iar Jaca locul 10 pe tabela diviziei I. din județul Bihor.

După aceste indicii nu putem să spunem că ultimul joc nu a avut importanță.

Leta Mare: Szilágyi - Horváth, Keresztúri, Papp L., Nagy Cs., Haszonits Zs., Orbán J., Plókai M., Zenor S.,

Berecz Zs., Kuntor G. Jucători de rezervă: Vásárhelyi Gy., Vásárhelyi S. Czuna P. Mezei L. și Papp I. Antrenor: Árva Barna.

Jaca: Szabó L - Buttor, Takács, Bácsi, Polgári, Bihari, Toma, Dobi, Gál, Ráthonyi. Antrenor: Dan László.

Nu a trecut mult timp din prima repriză, când cei 300 de suporterii s-au putut (numai cei din Leta Mare) bucura de primul gol. Fiindcă: *min 10*: Kuntor G. pe extrema dreaptă a depășit apărătorii cu driblinguri frumoase și după faza aceasta, Berecz, de la 5 m a introdus mingea în poarta oaspeților, 1-0; *min 20*: Gál a fost faultat în careul de 16 m, dar lovitura de la 11 m executată de Ráthonyi trebuie uitată; *min 25*: mingea lansată de Nagy Cs. l-a găsit pe Berecz, care de la 10 m a lovit-o cu capul în poarta lui Szabó 2-0, *min 35*: faza lui Plókai l-a aflat din nou pe

Berecz, care de la 7 m a pasat mingea în poarta oaspeților. Prima repriză a fost foarte emoționantă, cu numeroase ocazii în fața ambelor porți, cu o lovitură de la 11 metri și cu 3 goluri. În repriza a 2-a nu s-a marcat nici un gol, dar nici gazdele nu s-au folosit de posibilitatea din minutul 65, când nici ei nu au reușit să înscrie din penalti.

Deși oaspeții au avut numeroase ocazii, totuși echipa-gazdă a dominat, stăpânind jocul. S-a putut observa că și jucătorii din Leta sînt mai disciplinați, mai ordonați și au jucat cu mai multă energie și curaj. Arbitrii nu au avut prea mult de lucru, fiindcă jocul a fost corect, fără faulturi periculoase și grave.

Árva Barna: După jocul de azi ar fi trebuit să câștigăm cu mai multe goluri. Am ratat mai multe ocazii mari. Jocul a fost bun și sportiv.

- Ce scopuri are echipa în viitor?

- Avem o echipă bună, cu care ne-am putea califica în NB III. Păcat că din punct de vedere financiar mult depind de ajutorul Primăriei locale. La ora actuală gospodărim cu 2,2, milioane forinți, dar o echipă din NB III ar pretinde cel puțin 8-10 milioane. Mai avem încă 12 meciuri, deci rezultatele se modifică încă mult.

Dan László: Nu am demonstrat aproape nimic din ce știm la fotbal. Rezultatul final e just, dar oglindește tocmai problemele noastre.

MIC

Drumul banderolei de căpitan

Un nou accident al lui Adi Ilie



Meciul Georgia - România, pînă la urmă terminat cu bine pentru români, nu a fost lipsit de antecedente neplăcute. Ionel Ganea a părăsit naționala în urma unui duel de cuvinte cu selecționer, iar vorbele jucătorului de la Stuttgart nu totdeauna au fost alese, erau lipsite de expresii. Se zvonea că în interiorul echipei s-au format cliici și că bătrînii îi dezapreciază pe tinerii coechipieri, că Bölöni este prea autoritar și că nu ascultă la nici un sfat venit de la jucători. În această atmosferă încordată înaintea meciului din Tbilisi, Bölöni a mai avut o surpriză neplăcută în plus. În momentul în care a vrut să-i dea lui Adrian Ilie banderola de căpitan, pe care o purtase și la partida cu Italia, a întâmpinat refuzul jucătorului. Următoarea propunere a fost făcută lui Filipescu, dar și acesta a refuzat-o. În acel moment unul dintre colaboratorii lui Bölöni a făcut aluzie la valoarea de 20 de milioane de dolari ale lui Cristian Chivu. Bölöni a acceptat sugestia, astfel încît fotbalistul de 20 de ani de la Ajax a purtat pentru prima oară banderola de căpitan al echipei naționale. Conform declarației puștului român dat la reîntoar-

cere, pe aeroportul Otopeni, acesta s-a simțit deosebit de onorat de această încredere. Cristian Chivu a mai adăugat că a simțit responsabilitatea din timpul meciului, cu care pînă acum nu era obișnuit. Mai ține de poveste că în mod normal banderola trebuia s-o poarte Dorinel Munteanu, dar nu se știe din ce motive Bölöni nu i-a acordat veteranului de la Wolfsburg această încredere. În același timp, în interiorul formației naționale s-au iscat și niște neînțelegeri între „bătrîni” și „tineri”. Se zvonește că strănierii din Spania (Stelea, Filipescu, Gâlcă, Ilie) au dezapreciat evoluția noilor coechipieri, ceea ce n-a fost tolerat de selecționer. Astfel refuzul purtării banderolei a fost răzbunarea „spaniolilor”. În legătură cu acest zvon, Adrian Ilie a declarat următoarele: „N-am vrut s-o luăm nici eu, nici Filipescu, pentru a nu se mai spune că noi facem legea la echipa națională. Să nu mai zică nimeni că noi i-am luat lui Dorinel Munteanu banderola de căpitan. Uite, acum, deși n-au vrut banderola nici Ilie, nici Filipescu, tot n-a purtat-o Dorinel. Asta ce demonstrează? Că nu noi decidem cine să fie căpitanul echipei, ci e treaba antrenorului”. - a declarat Adrian Ilie ziarului ProSport. În minutul 20 al meciului cu Georgia, atacantul român în apropierea careului advers, în timp ce prelua o minge, a suferit o ruptură musculară la piciorul drept. Medicul echipei naționale Pompiliu Popescu a indicat și perioada cît va trebui să stea „Cobra” departe de gazon: între 3 și 4 săptămîni.

Șt. Crăsta

Ultimele rezultate ale echipelor noastre de fotbal din 7- 8 aprilie

Campionat național, divizia II.	
Giula-Baktalórántházi SE	2-0
Campionat județean, Bichiș, divizia I.	
Mezőberény-Micherechi	1-2
Bătania-Medgyesbodzás	1-1
Campionat județean, Bichiș, divizia II.	
Gâdoros-Aletea	3-1
Campionat județean, Bichiș, divizia III.	
Chitighaz-Kardos-Örménykút	2-2
Leucușhaz-Kétsoprony	1-2
Campionat județean, Bihor, divizia I.	
Leta Mare-Jaca	3-0

Următoarele meciuri de fotbal

14 aprilie (sîmbătă)	
Tiszaújvárosi FC-Giula	16.30
Jaca-Berettyóújfalu	15.30
Sárrétudvari-Leta Mare (la Biharnagybajom)	15.30
15 aprilie (duminică)	
Micherechi-Bătania	16.30
Kardos-Örménykút-Leucușhaz	16.30
Aletea-Kaszaper SE	16.30

Ganea regretă cearta cu selecționerul Bölöni

După informația furnizată de agenția Reuters, jucătorul echipei de fotbal „VfB Stuttgart” Ionel Ganea și-a cerut scuze de la Ladislau Bölöni antrenorul echipei de fotbal a României pentru „atitudinea sa lipsită de profesionalism”, după o ceartă ce s-a sfîrșit cu excluderea atacantului din echipa națională.

Ganea a avut o discuție aprinsă cu Bölöni luna trecută, acuzîndu-l pe antrenor că l-a lăsat pe banca de rezerve pînă ce a fost prea tîrziu în meciul de calificare pentru Campionatul Mondial împotriva Italiei. România a pierdut cu 2-0 și Ganea a jurat că nu va mai juca niciodată



Ganea deocamdată trebuie să se mulțumească cu tricoul de club

pentru Bölöni. „Îmi pare rău pentru atitudinea mea necontrolată și lipsită de pro-

fesionalism din timpul meciului de calificare împotriva Italiei”, a declarat Ganea prin telefon din Germania agenției Reuters. „Îmi cer scuze față de Bölöni pentru lucrurile unite pe care i le-am spus”.

El a adăugat că și-a reconsiderat decizia de a părăsi echipa. „Sunt gata să răspund la orice chemare a lui Bölöni dacă el poate trece peste cearta noastră”, a afirmat Ganea.

Golurile lui Ganea pentru echipa României includ penalty-ul din minutul 89 ce a scos Anglia din „Euro 2000” și a plasat propria sa echipă în sferturile de finală în urma unei victorii cu 3 la 2.

ROMÂNIA

Luni 16 aprilie

6.00 Desene animate 7.30 Surprize, surprize... (R) 10.00 Bravo, Bravissimo! (R) 11.30 Știri de simbătă asta! (R) 12.00 Teleenciclopedia (R) 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Sărbătoarea luminii 15.00 Cronica 16.30 Știri 16.35 D-ale iepurașului 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Sărbătoarea luminii 20.45 Film. Cai trei mușchetari 22.35 Jurnalul de noapte 22.50 Teatrul Național de Televiziune prezintă: O seară romantică 24.35 Știrile de simbătă asta! 1.05 Jurnal (R) 1.50 Sărbătoarea luminii (R) 3.30 D-ale iepurașului (R).

Marti 17 aprilie

6.00 Telematinal 8.00 La masa de paști 9.45 TVR Cluj 10.50 TVR Iași 11.55 TVR Timișoara 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Informația 13.30 D-ale iepurașului 14.30 Serial. Orice e posibil! 15.00 Puncte cardinale 15.30 Cronica 16.30 Știri 16.35 Pentru dv. Doamnă! 17.15 Serial. Pasiuni 18.00 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Film. 101 Dalmațieni 21.30 Clubul de spiritism 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Videoteca veselă 23.00 Lumea dansului 24.00 Cu ochii'n 4 (R) 0.50 Corect! (R) 1.00 Jurnal (R) 1.45 Film (R). Călătorie în timp 3.05 Informația (R) 3.30 Serial. Incurcături în familie 3.50 Videoteca veselă (R) 4.35 Clubul de spiritism (R) 5.05 Corect! (R) 5.15 Pentru DV., Doamnă! (R).

Miercuri 18 aprilie

6.00 Telematinal 8.00 Teazar folcloric (R) 9.00 Serial (R). Pasiuni 9.45 TVR Cluj 10.50 TVR Iași 11.55 TVR Timișoara 12.45 Jurnalul de prînz 12.55 Fotbal: FC Național — Universitatea Craiova 15.00 Panorama 16.30 Știri 16.35 Vină să vezi! 17.15 Serial. Pasiuni 18.05 Piața și banii 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Serial. Districtul 20.45 Recurs la morală 21.45 Amprente 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Film. Fantomele 0.55 Bucuriile muzicii 1.00 Jurnal (R) 1.45 Film. Păstorul 3.20 Puncte cardinale 3.50 Recurs la morală (R) 4.50 Amprente (R) 5.05 Corect (R) 5.10 Predanii (R) 5.15 Vină să vezi! (R).

Joi 19 aprilie

6.00 Telematinal 8.00 Recurs la morală 9.00 Serial (R). Pasiuni 9.45 TVR Cluj 10.50 TVR Iași 11.55 TVR Timișoara 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Informația 13.30 Serial (R). Districtul 14.15 Desene animate (R) 14.35 Serial. Orice e posibil! 15.00 Convingeri 16.30 Știri 16.35 Medicina pentru toți 17.15 Serial. Pasiuni 18.00 Eu, cetățeanul 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 TVR Cinema prezintă serialul Martorii: Orașul Alb 20.45 Reflecții rutiere 21.00 Scurt pe doi 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Film. Crime și secrete 23.20 Nocturna melomanului 1.00 Jurnal (R) 1.45 Film (R). Crime și secrete 3.20 Serial. Incurcături în familie 3.50 Eu, cetățeanul (R) 4.50 Reflecții rutiere (R) 5.05 Corect! (R) 5.15 Medicina pentru toți (R).

Vineri 20 aprilie

6.00 Telematinal 8.10 Eu, cetățeanul (R) 9.00 Serial (R). Pasiuni 9.45 TVR Craiova 12.00 TVR Cinema prezintă serialul Martorii: Orașul Alb (R) 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Ciberfan 13.40 Cu ochi 'n patru 14.30 Tribuna partidelor parlamentare 15.00 De la Est la Vest 15.30 Drepturile omului 16.30 Știri 16.35 Ai carte, ai parte! 17.15 Serial. Pasiuni 18.00 O vedetă populară 18.45 Parlamentul României 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Ploaia steluțelor 21.15 Serial. Îngerul întunecat 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Profesiuniști 24.15 Film. Supa 0.35 Ciberfan (R) 1.00 Jurnal (R) 1.45 Drepturile omului (R) 2.45 Profesiuniști (R) 3.45 Ploaia steluțelor (R) 5.15 Ai carte, ai parte! (R).

Sîmbătă 21 aprilie

6.00 O vedetă... populară (R) 6.45 Serial. Zorro 7.35 Desene animate 8.25 Film. Tinerii aventurieri 10.00 Muzică populară 11.00 Auto Club 11.30 Casa mea 12.00 Serial. Frumoasele școli 12.50 Jurnalul de prînz 13.00 Fotbal: Foresta Fătliceni—Steaua 15.00 Debut 50 plus 16.15 Ora G 17.00 Teleenciclopedia 18.00 Garantat 100% 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Surprize, surprize 21.30 Serial. Amy 22.20 Jurnal de noapte 22.30 Telecinemateca: Restaurație 23.30 Marele Jazz 1.00 Jurnal (R) 1.30 Teleenciclopedia 2.30 Auto Club (R) 3.00 Casa mea (R) 3.30 Serial (R) Amy 4.15 Fotbal (R): Foresta Fătliceni—Steaua.

Duminică 22 aprilie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Universul credinței! 8.00 Desene animate 8.30 Kiki Riki Miki 9.30 Viața satului 11.00 Teazar folcloric 12.05 De luni pînă duminică 12.50 Jurnalul de prînz 13.00 Fotbal: Astra Ploiești — FC Național 15.00 Desene animate 16.00 Bravo, Bravissimo! 17.30 Film. Robinson Crusoe 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Film. Adio, drag prieten! 21.10 Știrile de simbătă asta 21.40 Fotbal Show 22.30 Jurnalul de noapte 1.00 Jurnal 1.25 Film. Anul Calului 3.10 Debut 50 plus 4.25 Fotbal (R): Astra Ploiești—FC Național.

TVR

Luni 16 aprilie

6.00 Serial (R). E timpul să mă mărit! 6.30 Tip-Top, Minipol (R) 7.20 Desene animate 8.40 Sărbătoare la iarbă verde (R). 9.40 Toți împreună 10.25 Tradiții 11.00 Televiziunea, dragostea mea! 12.05 Serial. Domnișoara Andrea 13.00 Desene animate 14.15 Serial. Wishbone 15.10 Televiziunea, dragostea mea! 16.00 Top TVR 2 17.00 Serial. Tată am încurcat-o! 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Serial. Pasiuni bizare 18.00 Țara de piatră 18.30 Ziua învierii 20.00 Film. O femeie fericită 21.30 Tina Turner în concert 22.25 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Cînd vine barza 0.15 Atenție, se cîntă! (R) 2.15 Televiziunea, dragostea mea! (R) 4.05 Splendorile naturii (R) 5.00 Tradiții (R) 5.30 TVM Messenger.

Marti 17 aprilie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Potă bună cu Petrișor! (R) 7.00 Serial (R). Wishbone 7.25 Serial (R). Acvila 7.50 Serial de călătorii 8.45 Film (R). O femeie fericită 10.15 Știri 10.20 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 11.45 Serial. Domnișoara Andrea 12.40 Tribuna partidelor parlamentare 13.10 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Trupa DP2 16.00 Potă bună cu Petrișor! 16.10 Autograful muzical 16.30 Călătorind prin țară 17.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.50 Desene animate 18.15 Toți împreună 19.05 Serial. În mijlocul furtunii 20.00 Pragul de sus 21.30 Știri 22.35 Film. Capcana mercenarilor 23.25 Obsesia vitezei 0.10 Știri bancare și bursiere 0.15 TVM Messenger 0.45 Trupa DP2 (R) 2.10 Telegiurnal TVR 2 (R) 2.30 Pragul de sus (R) 4.00 Ziua învierii (R) 5.30 Reforma la bani mărunți (R).

Miercuri 18 aprilie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Potă bună cu Petrișor! (R) 7.00 Acra lui Noe (R) 7.35 Toți împreună 8.35 Film (R). Capcana mercenarilor 10.25 Știri 10.30 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 11.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 11.50 Serial (R). Domnișoara Andrea 12.45 Cronici votive (R) 13.15 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Trupa DP2 16.00 Potă bună cu Petrișor! 16.10 Autograful muzical 16.30 Mit și istorie 17.00 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.50 Desene animate 18.15 Toți împreună 19.05 Serial. În mijlocul furtunii 20.00 Pe muchie de cuțit 21.00 Răscruci 21.30 Știri 21.35 Cinematograful de artă. Tu rîzi 23.20 Patrimoniul 0.05 Știri bancare și bursiere 0.10 TVM Messenger 0.45 Trupa DP2 (R) 2.10 Telegiurnal TVR 2 (R) 2.30 Pe muchie de cuțit (R) 3.30 Călătorind prin țară 4.00 Patrimoniul (R) 4.45 Mit și istorie (R) 5.15 Obsesia vitezei (R).

Joi 19 aprilie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Potă bună cu Petrișor! (R) 7.00 Tradiții 7.35 Ferma (R) 8.40 Cinematograful de Artă (R) 10.30 Știri 10.35 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 11.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 11.50 Serial. Domnișoara Andrea 12.45 Tribuna partidelor parlamentare 13.15 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Trupa DP2 16.00 Potă bună cu Petrișor! 16.10 Autograful muzical 16.30 E dreptul tău! 17.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.50 Desene animate 18.15 Toți împreună 19.00 On line 19.30 Ora adevărului 21.00 Undeva în Europa 22.00 Știri 22.05 Serial. Captiv în viitor 23.00 Sheryl Crow în concert 23.40 Știri bancare și bursiere 23.45 TVM Messenger 0.15 Trupa DP2 (R) 1.40 Telegiurnal TVR 2 (R) 2.00 Ora adevărului (R) 3.30 Top TVR 2 4.30 E dreptul tău (R) 5.05 Serial (R). Captiv în viitor.

Vineri 20 aprilie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Potă bună cu Petrișor! (R) 7.05 Tradiții Pascale în Bucovina (R) 7.35 Documentar (R) 8.35 Atlas (R) 9.10 Medalion de interpret (R) 9.40 Serial de călătorii 10.35 Știri 10.40 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 11.05 Puls 2001 (R) 11.50 Serial. Domnișoara Andrea 12.45 Țara de piatră (R) 13.15 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Trupa DP2 16.00 Potă bună cu Petrișor! 16.15 Spectacolul lumii 16.45 Oprirea obligatorie 17.00 Reforma la bani mărunți 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.50 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Mușatinii 18.50 Serial. Pasiuni bizare 19.05 Televiziunea, dragostea mea! 20.05 D-ale lui Mitică 21.05 Serial. Misiune pe chei 21.55 Știri 22.00 Film. O lume periculoasă 23.35 Știri bancare și bursiere 23.40 TVM Messenger 0.10 Trupa DP2 (R) 1.35 Telegiurnal TVR 2 (R) 2.00 Reforma la bani mărunți (R) 2.30 D-ale lui Mitică (R) 3.30 Film (R). O lume periculoasă 5.05 Serial (R). Misiune pe chei.

Sîmbătă 21 aprilie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Patrimoniul 7.35 Teatrul Național de Televiziune (R). Mușatinii 8.35 On line 9.05 Povestiri cu internet neașteptat 9.35 Arta apărării 10.05 Serial. Wishbone 10.30 Serial. Extraterestrii în familie 11.05 Serial. Acvila 11.35 Arca lui Noe 12.05 Surprizele științei 13.00 Știri 13.05 Atlas 13.50 Planeta singuratică 14.50 Documentar 15.35 Serial. E timpul să mă mărit 16.00 Top TVR2 17.00 Prețul succesului 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Teatrul liric 19.15 Cinematograful, o istorie vie 20.10 Serial. Scurte povestiri cinematografice 20.35 Supranaturalul 21.25 Știri 21.30 NBA Action 22.00 Despre viață și sex 22.45 Serial de călătorii 23.15 Serial (R). E timpul să mă mărit! 23.40 TVM Messenger 0.10 Telegiurnal TVR 2 (R) 0.20 Serial (R). Pasiuni bizare 0.40 Documentar (R) 1.45 Supranaturalul (R) 2.35 Serial (R). Scurte povestiri cinematografice 3.00 Despre viață și sex (R) 3.45 Documentar (R) 4.40 Serial (R). Surprizele științei 5.30 Serial (R). Wishbone.

Duminică 22 aprilie

6.00 Prețul succesului (R) 6.30 Serial (R). Extraterestrii în familie 7.00 Serial (R). Acvila 7.30 Tradiții 8.00 Medalion de interpret 8.30 Ferma 9.30 Cronici votive 10.05 Serial. Wishbone 10.30 Serial. Extraterestrii 11.05 Serial. Acvila 11.30 Tip-Top, Minipol 12.00 Kideo 12.30 Spectacolul lumii 13.00 Știri 13.05 Documentar 14.35 Splendorile naturii 14.25 Serial. Pasiuni bizare 14.45 Serial. Star Trek 15.35 Corpul uman 16.30 Paralele inegale 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Serial. Mike Hammer 18.30 Atenție, se cîntă! 20.00 Film. Alegerea făcută 21.30 Știri 21.35 NBA — campionatul Nord-American de Baschet 0.05 TVM Messenger 0.35 Telegiurnal TVR 2 (R) 0.50 Serial (R). Pasiuni bizare 1.05 Povestiri cu internet neașteptat (R) 1.40 Serial (R). Star Trek 2.30 Paralele inegale (R) 3.30 Teatrul liric (R) 5.05 Serial de călătorii (R) 5.30 Serial (R). Wishbone.

ÎN LIMBA MATERNĂ

emisiune radiofonică în limba română

În perioada 16–20 aprilie 2001 din nou se va întruni în ședință Parlamentul Ungariei. În aceste zile, cu excepția zilei de luni, emisiunea regională în limba română nu va fi difuzată, doar cea de seară.

16 APRILIE, LUNI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară — redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

17 APRILIE, MARTI (redactor: Monica Rocsin)

19.00: Introducere, cuprins 19.05: Știri și informații 19.10: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 19.20: „Engleza pe înțelesul tuturor” — curs de limbă engleză cu Luminița Jivu 19.28: Încheiere.

18 APRILIE, MIERCURI (redactor: Petru Cîmpian)

19.00: Introducere, cuprins 19.05: Știri și informații 19.10: Magazin sportiv — știri, rezultate, competiții 19.28: Încheiere.

19 APRILIE, JOI (redactor: Adam Bauer)

19.00: Introducere, cuprins 19.05: „Cuvinte potrivite” — emisiune dialog de cultivare a limbii române 19.28: Încheiere.

20 APRILIE, VINERI (redactor: Eva Iova)

19.00: Introducere, cuprins 19.03: Știri și informații, evenimente calendaristice 19.10: Ce e nou la Liceul Bălcescu din Giula? — relatează Andreea Gurzău 19.13: Actualități la românii din Banatul Sîrbesc — relatează Cornel Mata din Virșet 19.20: Știri și curiozități din România — relatează Simona Pele din Timișoara 19.25: Revista presei „Foaia românească” 19.26: Avangarda Ecranul nostru 19.29: Încheiere.

21 APRILIE, SÎMBĂTĂ (redactor: Monica Rocsin)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45: Relatări de la festivalul „Viva la musica” din Giula 15.00: „Pe undele Europei” — magazin euroregional 15.58: Încheiere.

22 APRILIE, DUMINICĂ (redactor: Monica Rocsin)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30: Retrospectiva săptămîinii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămîinii) 15.30: Emisiune religioasă baptistă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

18 aprilie 2001 (m1 ora 13.25)

Reluare: 21 aprilie 2001 (m2 ora 10.35)

Programul săptămîinii viitoare:

Magazinul dedicat telespectatorilor români din Ungaria săptămîina viitoare va va relata, cu puțină întârziere, dar cu atât mai multe detalii, despre vizita la Budapesta a ministrului român de externe Mircea Geană. Șeful diplomației române, avînd o întrevvedere de o oră și jumătate cu reprezentanții comunității noastre, a rezervat un timp considerabil și problemei românilor din Ungaria. Ecranul nostru vă servește cu detalii și cu opinii înregistrate la fața locului. A doua temă mai dezvoltată va aborda felul cum a fost sărbătorită ziua de naștere a lui Iosif Vulcan de urmașii săi din Leta Mare. Dacă vă așezați în fața televizoarelor și de data aceasta veți afla și cele mai proaspete știri din lumea românească din Ungaria.

Realizator: Tiberiu Boca



PETROM

ESENȚA MIȘCĂRII

În Ungaria
în două localități:
la Bichișciaba și la Nagylak



Radio România
 Internațional
Emisiunea în limba
română

În fiecare zi între
orele 17.00–19.00
și 21.00–24.00,
pe frecvența 756 kHz

Locul reclamei
Dumneavoastră

FM 92,1 MHz STEREO RADIO
VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.
Tel. 59-430552, Fax.: 59-427372
E-mail: inbox@rve.net
— muzică — știri locale și BBC — emisiuni
pentru orice vîrstă
Ascultați RVE non stop și pe Internet la:
http://www.rve.net
TRANS WORLD RADIO — ROMÂNIA
(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)
AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15–21.45

SW 31 și 49 m — vineri: 18.30–18.45 — sîmbătă:
18.00–18.45 — duminică: 18.30–18.45

„Concert de promenadă” sau cavalcada romanțioasă a saltimbancilor



Teatrul MASCA din București este pentru giulani un nume de referință: mulți își mai amintesc de spectacolul de acum câțiva ani, de memorabila „moarte”, care n-a mai vrut să moară. Așadar, cei care au cunoscut și apreciat MASCA, aceia abia au așteptat reîntâlnirea cu actorii din România. Prin perseverența neobosită a doamnei Anamaria Pop, directoarea Centrului Cultural al României din Budapesta, teatrul sosit la Festivalul de Primăvară a poposit pentru două zile și în orașul din cîmpie, antrenînd locuitorii, trezind moleșeala orașelului.

Dacă la începutul anilor nouăzeci trupa lui Mihai Mălaimare venise cu nai și fluier, de astă dată trecătorii orașelului au fost stîmiți de o „căruță cu paiate”, printr-un alai ciudat și gălăgios, prin niște saltimbanci uriași, pe picioaroange, care au antrenat publicul, cu mic și mare, jucînd dansuri din Oaș și invitînd la Perinița. Momentele însoțite din 2 aprilie au constituit o uvertură potrivită pentru spectacolul care urma apoi în seara următoare, cînd în sala Teatrului Cetății actorii s-au prezentat cu un „Concert de promenadă”. Nici de astă dată nu s-a dezmințit teatrul de gest, pantomimă și expresie corporală. Actorii, în frunte cu Mălaimare, ne-au arătat că știu tot ce trebuie să știe un actor. Mesajul epic a fost scurt, dar de veșnică

actualitate: „Amor vincit omnia”. Dragostea este atotputernică, iar săgețile lui Amor nimeresc oriunde, pe oricine, indiferent de vîrstă.

Și cum ne-au tălmăcit actorii bucureșteni acest mesaj?

Ei, „a la masca” – și bravo!

Căci directorul de teatru s-a imaginat director de circ. Iar cum directorul unui circ este de cele mai multe ori și dresorul cailor și coordonatorul spectacolului, era firesc ca Marele Magician să manipuleze cu bagheta sa cînd de parcă ar fi o cravașă, cînd de parcă ar fi o baghetă de dirijor (cînd publicul aplauda, scandat, pe cite-un galop sau marș de Johann Strauss), cînd parcă ar avea în mînă bățul magic al scamatorului. Prin aceste multiple valențe ale baghe-

tei, îmbinate cu jocul feței, cu tumele de clown și prin antrenarea directă a publicului s-a creat de la bun început acea atmosferă care a vrăjit asistența. Iar cu tobe și trîmbițe, paiatele nu ne-au lăsat nici un moment de răgaz. Balansînd – la propriu și la figurat (pe picioaroange, cu sini cît lubenițele, cu șezutul cît cuptorul, cu picioarele încilcite, mai-mai să iasă din încheieturi) – aproape o sută de minute între satiric, grotesc, obscen și liric, s-a încheiat un spectacol copleșitor. Actorii s-au dovedit adevărați saltimbanci, ca în Renașterea italiană. Căci i-am întîlnit – cu contur îngroșat – pe Capitano și Dottore, am recunoscut-o pe Colombi-



acești clovni ne-au oferit un concert de promenadă unic, în care tocmai sunetele false s-au dovedit drept cele mai adevărate, în care tocmai ele au însemnat auten-

timile, ne-au trezit rațiunea, ne-au stîrnit admirația.

Mișcîndu-se mai totdeauna la marginea rampei, am putut urmări în toate detaliile cele două marionete: cum se mișcau, cum păseau, prin ce mister se transforma gestul exagerat, stîngaci, în detaliu delicat, cum se transforma pasul greoi în armonie tandră. Stînd în față, mi-a atras atenția și altceva: două perechi de ochi camuflați prin hainele păpușilor. Și am citit din priviri dăruire și farmec, pasiune și cîndoare: dăruire sinceră, pasiune ingenuă pentru tot ce se cheamă joc. A fost pentru mine, ca spectator, argumentul suprem, care a dovedit rostul teatrului. Mai mult nu-și poate dori nici un om de teatru.

În timpul ovațiilor finale, cînd actorii au mulțumit pentru aplauze, spectatorii puteau resimți căldura comunității de care avuseseră parte, fermecați de clipele jocului. Aceste sentimente vor însoți încă mult timp sufletele celor care au fost părtași la acel memorabil *Concert de promenadă*, oferit cu generozitate de actorii Teatrului MASCA din București.

Edda Illyés



„În orașu-n care plouă de trei ori pe săptămînă
Un bătrîn și o bătrînă –
Două jucării stricate –
Merg ținîndu-se de mînă...”

Ion Minulescu: Acuarela (fragment)

na și am rîs de Arlecchino. Dar nu ei ne-au tălmăcit tradiționalul joc al amorului. Nu. Mrejele dragostei au fost lansate de un Cupido-măscărici cu săgeată imperinentă și plod nesimțit, care nu a respectat nici venerabila vîrstă, nici onoratul public. Iar în timp ce s-a înfiripat dragostea puțin desuetă, puțin siropos-amăruie dintre cele două păpuș-marionete (pe melodia dulceagă a unor romanțe), ceilalți actori se credeau în *Prater* sau în *vidâm park*, uimind publicul cu jonglerii și echilibristică, cu one step și acrobație, într-o veselie gălăgioasă, stridentă, așa cum o fac de cînd lumea Gaucklerii trupelor ambulante. Și în același timp, toți

ticitatea: sinceritatea sentimentelor, sinceritatea artei – dacă ea e făcută cu dăruire.

Actorii nu ne-au lăsat pentru nici un moment în voia noastră. Ne-au subjugat atenția, ne-au captivat

